

„Latiatuc feyleym zumtuchel mic vogmuc.
ysa pur es chomuv uogmuc.”
A battonyai római katolikus temető

(Összeállította: Bajnai Beke István)

Előszó

Naponta kijárunk a temetőbe szeretteink sírjához. Még a rideg lelkűek is évente legalább egyszer, Mindenszentekkor, Halottak napján felkeresik a sírokat. Mennyi imádság, fájdalom, sóhaj hagyja el ilyenkor az ajkakat. De leginkább a szíveket. A hívő ember felfogása szerint a halál csupán átmenet, kapu a földi életből, az örök életbe.

Juhász Gyula költőnk Credo c. versében ezt a líra hangján így fogalmazza meg:

„És tudod-e, hogy a sír öle termő,
Hogy a halál a nagy, dús magvető lenn,
Hogy lépte nyomán sarjad a jövőndő,
S új életünk virul a temetőkben?”

De jelen kis könyvünk a középkori Halotti Beszédből vett címe is elgondolkodásra készítet. Mai olvasatban: „Látjátok feleim mi vagyunk. Bizony por és hamu vagyunk.”

Jelenlegi temetőnket, a battonyai Aradi úti katolikus temetőt éppen 160 éve nyitották meg. Több mint másfél évszázad alatt itt is mennyi könny, sóhaj, de imádság is szállt az Egek Urához! És hány battonyai születésű, vagy itt élt, a települést formáló, gazdagító személyiség nyugszik azóta is jeles vagy jeltelessé vált sírjában! Mindezeknek szeretnénk emléket állítani az évfordulón ezzel a könyvecskével.

Minden elhunytat nem tudtunk felsorolni. Érdekes, vagy Battonyán meghatározó személyeket, meghökkentő eseteket összegeztünk. (Ugyan tudta-e valaki Battonyán, hogy-sajnos jeltelen sírban!- itt nyugszik Perczel Mórnak, a nevezetes 1848/49-es honvéd tábornoknak a fia?)

Illik az utódoknak emlékezni rájuk, akik, mint a bölcs mondás tartja: voltunk, mint ti, lesztek, mint mi vagyunk, por és hamu.

Szeretettel ajánlom kis kiadványunkat minden múltját érdeklő és az ősök iránt tisztelettel lévő battonyai polgárnak.

Battonya, 2006. nyara

Bajnai István
kanonok, plébános

Bevezető a temetőkről, temetkezési szokásokról

A temető latinul *coemeterium*, magyarosan cinterem, azaz a holtak eltemetésére szolgáló hely. A holtak eltemetésének helye már az ószövetségi zsidóknál is tükrözte a túlvilágba vetett hitet. Ennek a hitnek az alapja az volt, hogy a halál nem szakíthatja szét a családi és szeretetkötélékeket. A zsidók kezdettől fogva szerették a családi temetőket. Mózes első könyvében olvassuk: „...Ábrahám fölkelt, eltávozott a halottól és így szólt a hetitákhhoz: Én csak vendég és jövevény vagyok nálatok. Ezért adjatok nekem egy sírhelyet, hogy házam halottait eltemethessem.” (Ter 23,3-4.) Az az ószövetségi szólás, hogy „megtér atyáihoz” szó szerint a családi sírkertbe történő temetést jelentette. Később a zsidóknál kedvelt volt a természet adta, vagy a mesterséges sziklába vájt üregbe történő temetkezés is. Szerették és használták az árnyas kerteket, az utak melletti, fákkal szegélyezett területeket is. A mózesi törvények szerint a halott, vagy a sír 7 napra tisztátalanná tette az őt érintőt, ezért arra törekedtek az ószövetségi emberek, hogy mindig szálláshelyeken, városokon kívül kerüljenek el a temetők. A sírokat évente bemeszelték, amely esztétikai kíváncsóság is volt, de a fertőtlenítés szempontjai is közrejátszottak benne. A sziklába vájt sírok gyakran többfelé ágaztak el, a közös nyílást egy kőlappal zárták le. Jézus temetéséről az Újszövetségben olvassuk: „...Arimateai József levette a testet (a keresztről), tiszta gyolcsba göngyölte, s sziklába vájt új sírboltjába helyezte. A sír bejáratához nagy követ hengerített ...” (Mt 27, 59-60.) Az ószövetségi zsidóknál ritka volt a látványos, monumentális síremlék. Ám voltak köztemetők is. Hiszen holtat temetlenül hagyni a legnagyobb kegyeletsértés és gyalázat volt. Még a legelvetemültebb gyilkosokat, kivégzett bűnözőket is napnyugta előtt eltemették.

A keresztények temetői már a keresztény ókorban, a Krisztus utáni első évszázadokban is leginkább a föld felszínén (*sub divo*) voltak. A gazdagabbak sírkápolnákat építettek halottaik számára, de megszokott volt, hogy szabályos gödröket ástak a holtak befogadására, s a betemetés után fölötté kis sírhalmot képeztek. Később a bazilikák átriumának falai mentén helyezték el a sírokat, épített és művészien díszített, leginkább márványból faragott szarkofágokat a holtak befogadására és emléküket ápolására. Ezek fölötté gyakran tetőzetet emeltek, melyeket leginkább ciboriumnak neveztek. Rómában, a katakombák fölötté ma is több ilyen temető látható.

A föld feletti sírokon a jelzés miatt megjelentek a kereszték (fejfák), amelyen szerepelt a halott neve, esetleg kora is. Majd az épített, dekorált síremlékeken feliratokat helyeztek el, amelyen a halott nevén, adatain, esetleg, pl. katonáknál hőstettein kívül sokszor még a sír esetleges megbolygatóira rótt (lelki) büntetés is rá volt vésve. Ennek ellenére sajnos minden korban jellemző volt a sírok megbolygatása, feldúlása, elsősorban anyagi haszonszerzés céljából. Hiszen főleg a gazdag halottakat értékes személyi tárgyakkal, ékszerekkel temették el.

A keresztény évszázadokban később szokássá vált a templomokba való temetkezés. Szent Ambrus milánói püspök (+397.) idejében bárki kiszemelhetette helyét a bazilikákban, hogy majd ott nyugodjék. Főképpen vonatkozott ez a püspökökre, papokra, mert „méltó, hogy ott nyugodjék a pap, ahol az áldozatot szokta bemutatni...”-írja a püspök egyik rendelkezésében. Kr. u. 450-ben Pulcheria, a kelet-római császár hitvese írja Nagy szent Leó pápának: „...Flavianus püspök testét abba a gyönyörű konstantinápolyi bazilikába vitték át, ahol az azelőtti püspököket is temetni szokták...”

A VI. századtól azonban az egyházi zsinatok nem engedték a templomokba való temetkezést bárkinek. Legfeljebb a templom „pitvarában”, előterében vagy a templom körüli kertben temették el a híveket. Magában a templomban továbbra csak az egyházi férfiakat temették el.

Ekkor alakult ki a templom körüli temető és a különálló temető, amelyre később kisebb templomot, kápolnát is építettek. A középkortól az egyház megengedte, hogy a templomokba a püspökökön, papokon kívül uralkodókat, kegyurakat is temethessenek. Így lett például középkori királyaink híres temetkezési helye a székesfehérvári bazilika.

Az újkortól az állami hatóságok általában a településeken kívül engedtek temetkezési helyet létesíteni, elsősorban közegészségügyi szempontból.

Az egyháznak egyik alapvető joga volt kezdettől fogva, hogy saját temetőt alakítson ki. A temető ugyanis *szent* hely, akárcsak a templom.

Az újonnan nyitott temetőt, éppen jelentősége miatt is, a területileg illetékes püspök áldotta meg, vagy egy általa meghatalmazott egyházi személy. És mivel *szent* hely, megbecsülés, akárcsak a templomé, súlyos egyházi következményekkel jár. (Régen pl. az egyházból való kiközösítéssel.) Pl. a temetőben ugyanúgy nem lehet tiszteletlenül viselkedni (hangoskodni, dohányozni, italozni), mint a templomban. Sajnos erre ma már szintén nem nagy gondot fordítanak. Naponta tapasztalható a hangos beszélgetés, cigarettázás, még temetési szertartások alatt is.

A II. világháborút megelőzően a legtöbb magyarországi településen volt katolikus temető. Ahol mégsem alakítottak ki ilyet, esetleg a katolikusok csekély száma miatt, ott az egyházi rendelkezések szerint is meg kellett áldani a temetőt, sőt az egyházi rendelkezések nagyon ajánlották, hogy a katolikusoknak külön megáldott temető-részük legyen a köztemetőben, vagy más felekezeti temetőben. (Ez volt ill. van manapság is Orosházán az ún. Alvégi temetőben, amelynek nagy része az evangélikus egyház tulajdonában van.) Ha ez sem volt lehetséges, úgy a koporsó sírba tétele előtt külön meg kellett áldani a kiásott sírt. Évszázadokon keresztül gyakran előfordult, hogy mivel a halott a háznál vagy a templomban volt felravatalozva, ott végezték el a szertartást s a temetőbe a pap már nem kísérte el a halottat (a nagy távolság vagy a temetések számának gyakorisága miatt), az ilyen köztemetőben lévő sírt mindenképpen meg kellett áldani. Valószínűleg ebből származik a mai katolikus szertartású temetések alkalmával a sír beszentelésének részlete. (A hívő embernek ma is fontos, hogy az elhunyt megszentelt földben nyugodjék.)

A nagyobb temetőben szokásban volt kápolnákat építeni, a kisebb temetőben legalább fészületet állítani. A kápolnát vagy maga az egyházközség építtette, de leginkább a kegyúri család, s legtöbbször úgy építették, hogy a kápolna alatt temetkezési kriptát legyen, a kegyúri család tagjai, esetleg a településen elhunyt lelkipásztorok számára. A temetői kápolnák patrónusa (védőszentje), vagy titulusa legtöbbször Szent Mihály főangyal, Szent József, a Szent Üdvözítő vagy a Hétfájdalmú Szűzanya lett. A kisebb temetőben felállított fészületeket is leginkább a kegyúri családok, vagy egy-egy módosabb gazda állíttatta, esetleg fogadalomból vagy hála kifejezésére.

Régebben a katolikus temetőben jól elkülönített részen alakították ki a kisgyermekek temetésére szolgáló parcellákat és külön az egyházi temetésben nem részesíthető halottak parcelláját.

Arra is volt egyházi rendelkezés, hogy papokat, szerzeteseket külön, kiemelt és méltó helyen kell eltemetni és mindig a meglévő közösség feladata volt ezek sírjainak gondozása is. Leginkább a temetői fészület közvetlen közelében, vagy ha volt, a temetői kápolnában temették el a település lelkipásztorát vagy a szerzeteseket.

Az egyház temetőiben való temetést már az ősegyházban is megtagadták a meg nem keresztelt hitűjencoktól, az öngyilkosoktól, az önhibájukból kivégzettekől és azoktól, akiket az egyházból kiközösítettek. Nagy szent Leo pápa rendelkezésében szerepel: „...mert mi nem vehetjük fel a közösséget azokkal a holtakkal, akikkel már életükben sem voltunk közösségben.”

Mára ez a gondolkodás és az ezt követő rendelkezések is jelentős átalakuláson mentek át és egyben meg is változtak vagy megszűntek. Battonyán- legalábbis a katolikus temetőben- még manapság is csak nagy ritkán temetkeznek emberhez nem méltó, ún. társadalmi temetéssel. A vallásukat nem gyakorló családok is érzik, hogy elhunyt szeretteiknek meg kell adni a –szó szerinti- végtisztességet.

Az első battonyai római katolikus temető (1812 – 1845.)

Amikor remetei Kőszeghy László csanádi püspök 1810-ben megalapította a battonyai római katolikus egyházközséget, az természetesen nem rendelkezett semmiféle infrastruktúrával. Az alapítást megelőzően évekig tartott, míg egy bizottság a püspök rendelkezésére megállapította, hogy valóban lehetséges az önálló plébánia létrehozása, mivel annak feltételei adóttak (megfelelő hely, a kinevezendő lelkipásztor megfelelő ellátása). A templom építésének, majd a lelkészlak kialakításának tervei csak ezt követően vázolódtak. Katolikus temető sem volt. Viszont a katolikus családok halottait illő módon el kellett temetni. Az 1810-es év előtti időkben a battonyai katolikusok a szomszédos Tornya lelkipásztori ellátására voltak bízva s bizonyos feljegyzések szerint a battonyai elhunyt katolikusokat Torna temetőjében helyezték örök nyugalomba. A ma fellelhető legelső nyomtatásban megjelent egyházmegyei Névtár 1810-ben ugyanakkor Battonyán, a filiában 903 hívőt, míg az anyaegyházban 871 katolikust tart nyilván.

1810 novemberében megérkezett az első önálló lelkész Battonyára, Györgyi József, aki decembertől kezdte az anyakönyvek, köztük a Halottak Anyakönyve vezetését is. Már az első évben, pontosabban annak utolsó hónapjában, decemberben 3 halottat temetett el a tornyai temetőben. December 7-én Varga József Erzsébet nevű 4 esztendő leánykáját, december 14-én Árvai János József nevű 2 napos gyermekét, majd december 29-én Noszvadi András Ferenc nevű félesztendő kisfiát. Valószínű azonban, hogy míg Tornyára temetkeztek, a lelkész minden esetben nem kísérte el a gyászmenetet. A halottas háznál elvégezték a koporsóba- kérés és beszentelés, majd a búcsúztatás szertartását s úgy vitték el a holttestet, ahol már a megszentelt földbe temették el.

Hogy ne kelljen azonban a 7 – 8 kilométerre lévő tornyai temetőbe szállítani az elhunytakat, ezért ezt követően, míg az új katolikus temető meg nem nyílt, a görögkeleti temető (ma Köztemető) egy elkülönített részére temették a katolikusokat. Bár 1811. december 8-án Tornyára vitték „Barinay János Úr kamarai Ispány” Rozália nevű 11 éves korában elhunyt leányát eltemetni.

1811-ben már 43 katolikus temetést jegyez a Halottak Anyakönyve. (Az első években leginkább csak az apa neve szerepel az anyakönyvekben a gyermek halottaknál.)

1812-ben 38 katolikus temetés volt Battonyán, köztük április 12-én „Domina Juliana” (Barinay Julianna Úrnő) Barinay János kamarai ispán (akinek előző évben halt meg a leánykája) özvegy édesanyját temették, aki 69 éves korában hunyt el. A latin nyelvű bejegyzés szerint az elhunyt férje korábban a megszünt Zaránd vármegye kamarai

kormányzója volt. Őt Babits József tornyai plébános temette. És ezzel a temetéssel nyílt meg az új battonyai katolikus temető. Az anyakönyv bejegyzése szerint : BATONYA IN NOVO COMETERIO.

Az első katolikus temető megnyitásának időpontja tehát: 1812. április 12-e.

S a magas rangú halott temetése alkalmával Babits József tornyai esperes-plébános remetei Kőszeghy László csanádi püspök megbízásából ünnepélyesen meg is áldotta a temetőt. Ez a temető a mai Köztársaság utcán, a Dombegyházára vezető út mentén fekszik. Miután bezárásra került, a temető dombján ma is álló közel kettőszáz éves Feszület őrzi az ott nyugvók emlékét. A temetődombon álló feszületet Adácsi Kiss András battonyai földművelő állíttatta, s annak mindenkori fenntartására 1853. november 15-én 20 –akkori- forintnyi alapítványt tett. (A valamivel több mint egy hektárnyi terület ma is az egyházközség tulajdonában van.)

A „monostori” nemesi előnevű Barinay család úgy szerepel Battonya életében, hogy Mária Terézia királynő 1746. jún. 28-án eladta a battonyai pusztát Barinay László királyi helytartósági tanácsosnak. Az ő fia Barinay János, annak felesége az elhunyt Julianna, s gyermekük ugyancsak János, a kamarai ispán.

1813-ban 20 temetés volt.

Március 11-én az örmény nemesi családból származó gyergyószentmiklósi (nemesi előnevű) Kövér Kajetán kovácsházi földbirtokost temették, aki 70 éves, „aggastyán” korban távozott az élők sorából.

1814-ben már 77 temetés volt,

1815-ben pedig 41.

Az anyakönyvek tanúsága szerint nagy volt ezekben az években a gyermek-halandóság. 1815-ben a 41 elhunyt közül csak 15 felnőtt volt, a többi gyermek.

1816-ban 51 temetés volt.

Köztük augusztus 16-án Róka József esperes, makói plébános eltemette *Vaszkó András battonyai plébánost*, aki 51 esztendő volt. Vaszkó András plébános neve az anyakönyvekben 1814. szeptemberében jelenik meg először, miután eltávozott az első plébános, Györgyi József, akkor került Battonyára. Vaszkó András Battonya második plébánosának sírja sajnos ma jeltelen a régi temetőben. (Ám valószínű, hogy az új temető kápolnájának elkészültét követően maradványait exhumálták és a kápolna kriptájában temették el.)

1817-ben 66 temetés volt.

November 14-én temették gyergyószentmiklósi Kövér Gergely és nemes Lukáts Anna Katalin nevű 4 éves gyermekét.

1818-ban 54 temetés volt,

1819-ben pedig 65.

Június 17-én temették Babits Rudolf battonyai kántor-tanító és Keresztúri Erzsébet egy esztendő Antónia Emília nevű leánykáját. Október 5-én pedig a Basarága pusztán lakó László Gergely Úr ésCecília Úrnő 3 hónapos Magdolna Cecília nevű gyermekét.

1820-ban 42 temetés volt.

Ettől az évtől gyakran szerepelnek kovácsházi halottak az anyakönyvi nyilvántartásokban. Valószínűleg ezekben az években szaporodott Kovácsháza lakosainak a száma a betelepítésekkel, s ekkor már Battonya filiájaként szerepelt. (A kovácsházi illetőségű elhunytak nem szerepelnek jelen feljegyzéseinkben.) De ugyanígy vannak már Livius-dombegyházi és sajtényi temetések is regisztrálva.

1821-ben 59 temetés volt.

Szeptember 22-én Jakabffy Lukács földbirtokos és gyergyószentmiklósi Kövér Katalin Úrnő 3 hónapos Pál nevű fiacskáját is eltemették.

1822-ben valamilyen, pontosan ki nem mutatható járvány volt a községben. 101 temetés volt, amely főleg a gyermekeket érintette. Babits Rudolf kántortanító és Keresztúri Erzsébet Alojzia nevű második, két és fél éves gyermekét is eltemették augusztus 8-án.

1823-ban 60,

1824-ben 53,

1825-ben 36,

1826-ban 55,

1827-ben 85 temetés volt.

Ebben az évben már harmadik gyermeküket veszítették el Babits Rudolf kántortanító és Keresztúri Erzsébet, a 4 esztendő Rudolfot.

1828-ban 83 temetés volt,

1829-ben pedig 99.

Ebben az évben, január 24-én temette el Hajnal Ferenc plébános az örmény származású 46 éves szamosújvárnémeti Dániel József földbirtokost, a szintén örmény származású szamosújvári Verzár Franciska Úrnő férjét.

1829. december 4-én temették a 2 éves Sánka Károly Péter Jakabot. Édesapja Battonya XIX. századi életében jelentős szerepet betöltő földbirtokos család, a felbári Sánka családból származó Ferenc volt. Felbári Sánka Ferenc ekkor Battonya szolgabírája volt, majd Csanád vármegye főadószedője lett. Felesége a földéaki földbirtokos családból származó Návay (akkor még régiesen: Navoy) Mária volt. A kisgyermek temetése után alig telt el két hét és második gyermeküket is elveszítették, december 19-én temették a 7 hetes Kálmán Péter Imrét.

1830-ban 98 temetés volt,

1831-ben pedig már 140.

Április 29-én a katolikus egyházközségben is jelentős szerepet játszó Hegyessy Lajos battonyai kincstári ispán és neje Kopeczki Zsuzsanna Polixena nevű 7 éves kisleányát temették. Hegyessy Lajos 1. felesége Angerer Zsuzsanna volt, valamilyen „elhallás” vagy „elírás” alapján szerepel az anyakönyvben „Kopeczki” néven. Hegyessy Lajos 2. felesége Jezovics Terézia volt, tőle született Lajos nevű fiuk, akit 1861-ben szenteltek a csanádi egyházmegye papjává, s így ő volt az első battonyai születésű pap.

1832-ben valószínűleg ismét valamilyen járvány lehetett Battonyán, abban az évben 178 temetés volt, 1833-ban pedig 136.

Az 1833-as év közepétől már nem szerepelnek az anyakönyvekben kovácsházi elhunytak. (Nagy és Tótkovácsháza néven jegyezték korábban.) Megalakult az önálló Kovácsháza egyházközsége. Első plébánosa Tyappai János battonyai káplán lett.

1834-ben 74 temetés volt.

November 20-án felbári Sánka Ferenc és földéaki Návay (Navoy) Mária 2 éves Mária Krisztina Sarolta nevű gyermekét temették.

1835-ben 118 temetés volt,

1836-ban 211.

Az 1836-os évtől Battonyához tartozik filiaként (leányegyház) Marczibányi és Bánhid-Dombegyház. Az ottani temetések nem szerepelnek jegyzeteinkben.

1836. július 23-án temették Nemes Hegyessy Lajos battonyai kamarai ispán feleségét, az ágostai hitvallású (ma:evangélikus) Angerer Zsuzsannát. 2 napra rá, július 25-én felbári Sánka Ferenc Úr és földéaki Návay (Navoy) Mária Úrnő Augustina nevű 2 éves leánykáját, immár a harmadik kisgyermeküket.

1837-ben 112 temetés volt.

Január 28-án Nemes Búzián Ferentz és Knap Anna 4 éves „Ferentz” nevű kisfiát temették.

1838-ban csak 51 temetési bejegyzés szerepel. Ebben az évben feltűnően alacsony a gyermek halandóság.

1839-ben 82 temetés volt.

Július 24-én temették Nemes Mayzik József és Kály Borbála János nevű másfél éves kisfiát.

1840-ben 85,

1841-ben 110,

1842-ben 147 temetés volt.

1842. január 25-én a 7 napos Csíky Emmánuel (Manó) temetése volt. Édesapja Battonya XIX. századi történetében igen jelentős szerepet betöltő családból származó Csíky Lajos későbbi főszolgabíró volt, a gyermek édesanyja ugyancsak a XIX. század jeles battonyai családjának, a Baltáknak Rozália nevű tagja volt.

Abban az évben, március 2-án temették a 22 évesen elhunyt bajczai Beliczey Amáliát, Baranyai József császári és királyi „Posta mester Úr” hitvesét. A fiatalasszony gyermekszülés közben hunyt el. Tótkomlóson született, édesapja Beliczey Antal tótkomlósi postamester volt, majd battonyai lakos lett, édesanyja Strianek Erzsébet volt. Az elhunyt fivére bajczai Beliczey Antal Csanád vármegye alügyésze, esküdtje, majd táblabírája volt.

Ugyancsak 1842. április 30-án temették az egy éves Hegyessy Klárát, Hegyessy Lajos ispán Úr és Jezovics Terézia gyermekét.

1843-ban 99 temetés volt.

Ettől az évtől jelentősen megnövekedett az anyakönyvekben a Marczibányi-Dombegyházán végzett temetések száma, nyilvánvalóan a betelepítések miatt megnőtt lakosság létszámának arányában.

1843. november 17-én szerepel egy „érdekes” bejegyzés a Halottak Anyakönyvében: Kovácsics Cézár káplán eltemette, 50 éves korában „Szakácsné Alojzia”-t, Missei Antal nejét, aki „nem gyónt”. Nyilvánvalóan a plébánia szakácsnője volt a megboldogult.

1844-ben 100 temetés volt,

1845-ben 156.

Ez utóbbi évben április 24-én a 2 éves Csíky Máriát, Csíky Lajos és Balta Rozália gyermekét temették el. November 15-én pedig a 37 éves korában elhunyt Jezovics Teréziát, aki Gyuláról származott és Hegyessy Lajos ispán 2. felesége volt. Az elhunyt a leendő áldozópap, az akkor mindössze 7 esztendőes Hegyessy Lajos édesanyja volt.

Ekkorra lényegében betelt a régi temető, amelyet lezártak, hogy az 1846-os évtől az aradi út mentén vásárolt közel 6 katasztrális holdnyi földterületen megnyissák az új katolikus temetőt.

A régi temetőben a feljegyzések szerint 1812 és 1845 között 2 944 katolikus vallású elhunytat temettek el.

A második (jelenlegi) battonyai római katolikus temető.
(Az első 50 év: halottaink 1846 és 1896 között.)

Az új temetőbe már tulajdonképpen 1846. elejétől temettek. A temető ünnepélyes megáldására 1846. május 13-án került sor, amikor Lonovics József csanádi püspök megbízásából Makra Imre kerületi esperes, makói plébános végezte el a szertartást.

Az új temetőbe megnyitása évében, 1846-ban 196 elhunytat temettek el.

Október 9-én temették Nyéky Jánosnak, Csanád vármegye helyettes táblabírájának, vármegyei aljegyzőnek s egyen battonyai esküdtnak 2 éves kisleányát, Nyéky Piroska Rozáliát, akinek édesanyja Kovács Mária volt.

November 11-én Majoros Antal káplán pedig eltemette Nádudvary Antal 59 éves „szabadságos közkatonát”, aki a Heves vármegyei Vámos Györk településről származott és az anyakönyv bejegyzése szerint „A házi emberek hanyagsága miatt szentsék nélkül elhalt.”

1847-ben 215 temetés volt.

Július 20-án temették a Szamosújváron született, örmény származású 51 éves Balta Tódort, Csanád vármegye alügyészét, battonyai földbirtokost, akinek Baranyi Katalin volt a felesége.

A Balta család Battonya életében a XIX. században igen jelentős szerepet játszott. Számos tagja a vármegye jelentős tisztségviselője volt, de nagy jötevői voltak a katolikus egyházközségnek is, adományokkal, alapítványokkal támogatták az egyházat. Örmény származású, magyarrá lett nemesi család volt. (Id. Balta Manó földbirtokos 1854. július 3-án 20 –akkori- forintos alapítványt tett „a tornyai út mellett a dombon általla állított kőkereszt fenntartására”-áll a korabeli feljegyzésekben. Ez a kőkereszt ma is ugyanazon a helyen áll.)

Az 1848-as forradalom, majd szabadságharc kitörésének évében, 1848-ban 276 temetés volt. Június 18-án a Balta család újabb tagját, Balta Rózát temették, aki Aradon született és 40 éves volt, amikor elhunyt. Csiky Lajos battonyai főszolgabíró felesége volt. (Csiky Lajos újra megházasodott, második felesége Jezovics Jozefin lett, Hegyessy Lajos battonyai ispán második feleségének, Jezovics Teréziának a testvére volt.

1849-ben 274 temetés,

1850-ben 123 temetés,

1851-ben pedig 103 temetés volt.

Augusztus 26-án nagy részvétellel temették a mai kápolna mellett balra álló Sánka-kriptába földéaki Návay (Navoy) Máriát, felbári Sánka Ferenc (+1836.) 58 évesen elhunyt özvegyét. Sánka Ferenc battonyai földbirtokos, előbb szolgabíró, majd vármegyei főadószedő volt. Sánka Ferencné Návay Mária rózsaszínű márvány keresztje ma is látható a temetői kápolna mellett balra. (Návay Mária László nevű testvérének egyik fia, Návay István Pál huszárkapitány és felesége gróf Waldeck Johanna e sorok írójának ükszülei voltak.)

1852-ben csupán 81 temetés volt,

1853-ban pedig 176.

Június 10-én volt a 80 évesen elhunyt Seres György özvegy temetése, aki „öregség”-ben hunyt el, Palotáról származott és az anyakönyvi bejegyzés szerint „musicus”, azaz muzsikus, zenész volt.

Október 4-én volt a 24 évesen elhunyt kisterpesti Markovits Anna temetése. Ő Balta Miklós felesége volt és „magas láz”, „febris nervosa” volt halálának oka. A bejegyzés szerint somosközi lakos volt férjével, de „a Balta család kriptájában temették.” Markovits Anna édesapja kisterpesti Markovits Antal Csanád vármegye alispánja, édesanyja Lászlóffy Mária volt.

Bár 7 esztendeje már az új temetőbe temettek, 1853. november 15-én Adácsi Kiss András battonyai földművelő tett a plébánián egy 20 forint (pengő pénzben) értékű alapítványt „Az Ó-temetőben általa állíttatott kökereszt fenntartására.” Ez a kereszt őrzi ma is a volt temető-dombon az ott nyugvók emlékét.

1854-ben 182 temetés volt.

Április 16-án temettek egy „Joannes”, azaz János nevű személyt, akiről bejegyezték, hogy családi neve, származása, családi állapota, kora „cognomen”, azaz ismeretlen. Mintegy 70 éves lehetett, „ultra 70 annis”. „debilitas” a betegsége, és a „falu bolondja” néven emlegették a szegény embert, de tisztességgel eltemették.

Az év július 30-án a 3 hónapos Balta Mária Ilmát temették. Balta Gyula gazdálkodó („oekonomi”), földbirtokos és gyergyószentmiklósi Kövér Mária leánykáját, aki spanyolnáthában halt meg ilyen korán.

1855-ben igen sok temetés volt, 344! Kolera-járvány tört ki a vidéken, közte Battonyán is és főleg augusztus és szeptember hónapokban szedte áldozatait a járvány. De még október, november és december hónapokban is voltak kolera-áldozatok. Abban az évben a filiákkal együtt a battonyai plébánosnak és káplánnak 494 temetése volt összesen. (1853-54-ben jelentősen megszorodott a község katolikus lakosainak létszáma, Sáros és Szepes vármegyéből sok család költözött Battonyára.)

Március 22-én szentgyörgyvölgyi Csupor József özvegyét, a 65 évesen elhunyt kiscsepcsényi Sántha Antóniát temette el Major Ev. János esperes, palotai plébános, aki rokona volt a vármegye alispánjának, Sántha Sándornak.

A kolera-járvány tehát megtizedelte a lakosságot abban az évben. Pl. szeptember hónapban 106 temetésük volt a katolikusoknak. Egyetlen napon, szeptember 9-én 6 temetést végzett el Szabados József koadjutor (utódlási joggal felruházott) plébános:- a 4 és fél éves Tamás Ilonkát,- a 31 éves Mischunda Máriát, Pancsulák József feleségét, - a 33 éves Kovács Györgyöt, - a 11 éves Harslinszki Máriát, -az 1 éves Tsuvarsák Máriát és a 3 éves Gajda Máriát. Mindezekből kitűnik, hogy a kolera jobbra a gyermekek körében szende áldozatait. Október hónapra a helyi lelkészek már nem bírták a rengeteg temetést, s így Gergely András tornyai káplán jött kisegíteni.

1856-ban 263 temetés volt.

Bár a kolera-járvány szűnőben volt, lelkipásztori kisegítőnek Battonyára érkezett Radnáról egy ferences szerzetes, *Páter Tóth Brúnó*. Igen idős volt már s valószínűleg a szervezete kimerült a sok munkában és 76 éves korában, 1856. február 12-én a plébániai vendég szobában elhunyt. Zala vármegyéből származott és jubiláns pap (valószínűleg aranymisés) volt. Február 14-én temette el a szintén idős és beteg Hajnal Ferenc plébános. P. Tóth Brúnó sírja ma sajnos ismeretlen. De valószínűleg a kápolna felépülését követően maradványait exhumálták és a kápolna kriptájában temették el.

1856. május 1-jén temették Balta Tódor Attilát, aki 3 és fél évesen tifuszban hunyt el. Apja a neves battonyai orvos és földbirtokos Balta Emmánuel, anyja Dunszt Antónia volt.

1857-ben 284 temetés volt.

Március 24-én temették néhai Babits Rudolf kántor és Keresztúri Erzsébet 22 éves Adalbert (Béla) nevű fiát.

Április 29-én pedig idősebb Balta Manó (Emmamuel) földbirtokost, Lázár Veronika 78 évesen elhalálozott özvegyét temették, aki Szamosújváron született. Az elhunyt Balta Manónak, Battonya orvosának édesapja volt. A temetés előtti hónapban készült el a temető új kapuja, amelyet az elhunyt készíttetett saját költségén. Halála előtti napokban, április 18-án id. Balta Manó alapítványt tett a plébánián 40 forint (pengő pénzben) értékben „A battonyai RCath. új temetőnek általla készíttetett kapuja fenntartására”. 3 évvel korábban pedig a szintén

általa, a Tornyára vezető út mentén állított kőkereszt fenntartására tett nagylelkű alapítványt.

Ugyanabban az évben, október 12-én, fia temetése után alig fél évre eltemették Keresztúri Erzsébetet is, aki Babits Rudolf néhai kántor özvegye volt és 61 évesen hunyt el.

1858-ban 213 temetés volt.

Június 4-én id. Oszlár István battonyai földművelő alapítványt tett a plébánián 40 forint (pengő pénz) értékben „Az Új temető kőkeresztjének fenntartására.” Sajnos ez az eredeti kereszt ma már nincs meg. A temetői kápolnáról készült korabeli fotókon még látható. A helyén áll ma a kápolna előtti kőkereszt.

Szeptember 30-án temették az 58 évesen elhunyt erzsébetvárosi Lukács Gergelyt, Kapdebó Rebeka férjét, aki ugyan nagyváradi lakos volt, de itt tartózkodott gyermekeinél és itt halt meg. Szintén örmény eredetű nemesi családból származott az elhunyt, feleségével együtt.

(Mint a korábbi jegyzetekből és a majdaniakból is kitűnik, a XIX. században Battonyán és környékén igen sok örmény eredetű magyar család élt, jobbára gazdálkodtak saját vagy bérelt földjükön, ill. kereskedéssel is foglalkoztak. Neves örmény eredetű családok voltak a Lukácsok, Kapdebók, Kővérek, Vertánok, Verzárok, Balták.)

1859-ben 166 temetés volt.

Április 3-án temették Koós József községi jegyző feleségét Babits Emiliát, aki 31 évesen tuberkulózisban hunyt el. Június 12-én Vandlik Andrást, az 50 évesen elhunyt battonyai molnárt, Soós Katalin férjét temették, aki a Nógrád vármegyei Losoncról származott. Tragikus volt a család élete, mert alig fél évre rá, november 25-én eltemették 14 éves István nevű fiukat is.

1860-ban 194 temetés volt.

Január 22-én kísérték utolsó útjára lögerpatonyi Hervay István volt vármegyei főszámvevőt, majd táblabírárt. A XIX. és XX. században a Hervay család igen jelentős szerepet töltött be részben Battonya, részben Csanád vármegye életében is, sőt jelentős volt a szerepük a helyi egyházközség életében is. Az elhunyt 76 éves volt, a Csallóközből Szentmihályról származott, Kirschner Anna férje volt. A decens személyiségre való tekintettel Csiky Gergely tornyai plébános temette. (Hervay István fia Hervay Kálmán battonyai főszolgabíró, az egyházközség világi elnöke volt, unokája pedig Hervay István, Csanád vármegye későbbi alispánja. Dédunokái Fodor Kálmán, Mária, Márta, az egyházközség jó hívei voltak.) A Hervay család kriptája a kápolnától balra az út mentén volt, ma a Botyánszki család felújított nyughelye.)

1861-ben 242 temetés volt.

Október 21-én battonyai otthonában elhunyt *Tyappai János nyugalmazott mezőkovácsházi lelkész*. 75 éves volt, Árva vármegyében, Fehérpatakon született és Battonyán a 645-ös számú házban lakott. „Öreggyengeség” volt a halála oka. Október 22-én temette Major Ev. János esperes. Ma a sírja (a jelzés szerint, ám ott tévesen Istvánként és battonyai plébánosként szerepel!) a kápolna mögötti egyik családi (*azári Zámbery család*) kriptában van.

1862-ben 267 temetés volt.

Február 14-én temették földéaki Návay Katalin hajadont, aki 69 évesen „aggság”-ban hunyt el. Felbári Sánka Ferenc özvegyének, néhai Návay Máriának volt a testvére, s bizonyára annak elhunytja után is Battonyán maradt, testvére gyermekei gondozásában.

1862. március 4-én temették garamszentbenedeki lovag Jenik Mórt, Balta Etelka férjét, aki 51 évesen „genykór”-ban hunyt el. Kémenden született és Battonya 1233-as számú házban lakott.

Március 11-én Bignio Károly 43 éves gyógyszerészt temették, Jezovics Rozália „asszonyság” férjét. Ő Jogovicz nevű településen, Horvátországban született és „forroláz” vitte el.

április 12-én Gróf József temetőcsösztemették, aki 67 éves volt, Nagy Klára özvegye, és „gümőkór” vitte el.

Június 13-án a 48 évesen „agyszélhűdés”-ben elhunyt Toronyosi Márton uradalmi ispánt, Szigethi Klára férjét temették. A Bánságban, Baldur nevű településen született.

Július 28-án a nemrégiben, március 11-én eltemetett Bignio Károly gyógyszerész 4 éves kisfiát Kálmánt temették, aki vérhasban halt meg.

1863-ban 247 temetés volt.

Május 28-án Szabados József plébános eltemetett, jegyzete szerint: „Egy ismeretlen egyén kinek neve nem tudatik.” „fi nemű” „rongyos öltözékéről koldúsnak gyanítatik, mintegy 60 éves”. A megjegyzés rovatban szerepel: „A battonyai tanyákon haldokolva találtatott kezeiben olvasóval midőn vidéki búcsúsok Radnáról hazafelé vonultak.”

1863. október 2-án Balta Jolán 10 és fél éves, „hashártyalob”-ban meghalt kisleányt temetett Balogh Antal m. kovácsházi lelkész. Apja Balta Gyula úr földbirtokos, anyja gyergyószentmiklósi Kövér Mária volt.

1864-ben 174 temetés volt.

Június 3-án egy napon hunytak el: 58 éves anyja és 23 éves fia. Az anyja idősebb Kovács Pál felesége Tábori Klára volt, aki tüdővészben halt meg, fia ifjabb Kovács Pál gümőkórban. Ez utóbbi 2 éve házasodott Dobozi Juliannával, akit így fiatalon özvegyen hagyott. Egyszerre temette őket június 4-én Szabados József plébános.

1865-ben 170 temetés volt.

Április 6-án a 27 évesen elhunyt nőtlen Kőhidi Ignácot temette Kemény Sándor káplán. Az elhunyt Lukács József királyi tanácsos basarági pusztán álló kastélyának inasa volt.

Május 29-én Major Ev. János esperes, palotai plébános kísérte utolsó útjára a 48 évesen tifuszban elhunyt Balta Emmánuel (Manó) battonyai orvost, földbirtokost, Dunst Antónia férjét.

Október 12-én vizsnai Lukács József királyi tanácsos, Temes vármegye táblabírája, a Lipót Rend lovagja temetésére került sor. A megboldogult 72 éves volt, végelgyengülésben hunyt el. Kétegyházán született és Basarága pusztai kastélyukban laktak, a francia D’Elveaux Jeanette özvegye volt. Temette Dr. Loechner János plébános.

Október 26-án Schwinn János vármegyei esküdtet, segédszolgabíró, Balta Mária férjét temette Csíky Gergely tornyai plébános. Az elhunyt 37 éves volt és Vácott született. 1850-55 között a mezőhegyesi Császári és Királyi Ménesbirtok katonalelkésze volt Schwinn Ferenc, a megboldogult testvére.

1866-ban 228 temetés volt.

Előbb január 6-án eltemették a 4 hónaposan, torokgyíkban elhunyt Elezsánszky Béluskát, Dr. Elezsánszky Béla battonyai orvos és Bérczy Mária szülők gyermekét, majd március 26-án másik gyermeküket, a 2 és fél éves Elezsánszky Margitkát.

Április 27-én Loechner János plébános temette Fedorov János 25 éves császári és királyi katonatisztet, a Károly Lajos 7. Ulánus Ezred görög katolikus, „tüdőlob”-ban elhunyt tisztjét. Slotnikiben, Lengyelországban született, a nevéből következtethetően orosz vagy ukrán származású fiatal tiszt.

Szeptember 24-én Gazsi Borbál nevű 36 éves asszony temetésére került sor, aki Rátz József „hites neje” volt. A halál sajnálatos oka: „ijedésből keletkezett tébolyodás miatt erőszakos halál”. Meszner Gáspár káplán temette.

Október 9-én ugyancsak a káplán temette el az 55 évesen özvegyen elhunyt Emilie Palm-ot. Ő Franciaországban született, halálakor Basarága-pusztán lakott, ahol Hamza János basarágai

ispán gazdaasszonya volt. Egy császári és királyi strázsamester volt a férje, kinek „neve nem tudatik” – áll az anyakönyv megjegyzés rovatában.

Október 22-én eltemették a 10 naposan elhunyt Mogyoróssy Herminát, Dr. Mogyoróssy Elek és Asbóth Hermina leánykáját. (Mogyoróssy Elek apja a gróf Wenckheim család gazdatisztje volt, nagyapja, ugyancsak János (+1844.) Gyula város főbírája. Ők alapították a ma is nevüket viselő Mogyoróssy-Könyvtárat. Mogyoróssy Elek fia, a kis Hermina testvére, Elek (sz.1869.) battonyai földbirtokos volt. Kriptájuk a temető főbejáratától jobbra az első sorban ma is áll.

A családban nagy szomorúság volt, mert ugyancsak októberben, 27-én egy másik kisgyermeküket, a másfél éves Mogyoróssy Balázst is eltemették, aki torokgyíkban halt meg.

1866. december 2-án Mező Jánost, Makán Rozál 36 éves férjét temették. A halál oka: „agyonüttetett” – „lévészi lakodalmassok által út közben agyon üttetett” – áll az anyakönyv megjegyzés rovatában..

A kiegyezés évében, 1867-ben 229 temetés volt.

Ettől az évtől már csakis battonyai halottak szerepelnek az anyakönyvekben. Battonyának nincsen filiája, a korábbiak önállósodtak.

December 6-án temették csíksomlyói Csíky Kálmán gyógyszerészt, Lukács Etelka 24 éves korában tüdővészben elhunyt ifjú hitvesét. Az elhunyt édesapja Csiky Lajos (+1873.) Battonya főszolgabírája volt. A temetőben a kápolna mögötti parcellában, az út mentén ma is látható romjaiban a Csíky család kriptája, ahová először az ifjú Kálmánt temette Loechner János plébános.

1868-ban 236 temetés volt.

Február 21-én temették az 50 éves Király Mihályt. Az anyakönyvi bejegyzés szerint: hitvese „nem tudatik”, születési helye „nem tudatik”, lakhelye „nem tudatik”, „a helybeli nagykorcsmában halva találtatott”.

Szeptember 28-án a nagytekintélyű Balta családban volt újabb temetés. Tifuszban halt meg a 15 éves Balta Antal, akinek édesapja Balta Miklós földbirtokos volt, édesanyja kisterpesti Markovits Anna Jozefa. Az ifjú halott az Arad vármegyei Szamoskesziben született.

November 25-én Kirschner Károly nyugalmazott császári és királyi kapitány temetése volt, aki 73 évesen „aggkór”-ban hunyt el nőtlen családi állapotban. Kirschner Annának, Hervay István egykori vármegyei főszámvevő feleségének a testvére volt.

1869-ben 150 temetés volt.

Május 24-én eltemettek egy 14 éves Juliska nevű kislányt, aki „elerőtlenedés”-ben halt meg Battonyán. A vezetéknevét, szülei nevét, származását senki sem ismerte, „állítólag a Radnai búcsúsokkal jutott Battonyára” és itt halt meg.

1870-ben 186 temetés volt.

Március 29-én Babits Mária Anna Erzsébetet temették, aki 1 hónapos volt és „kelevény” bajban halt meg. Apja Babits Rudolf „énekelő” (azaz a battonyai templom kántora), édesanyja Komáromy Paulina volt.

1871-ben 298 temetés volt.

Március 9-én temették Perlaky Flórián 70 éves korában elhunyt özvegyét, Gyöngyösi Joó Annát, aki Egerben született és Basarága-pusztai lakos volt. Az elhunyt néhai férje állami ügyvéd volt, korábban pedig az arad -modenai uradalom ügyésze 1844-47-között.

Június 2-án Loechner János plébános temette a 82 éves, aggastyán korban elhunyt Babits Antal nyugalmazott tanítót, Nyilas Julianna tornyai születésű férjét. Július 2-án temették az 1865-ben elhunyt battonyai orvos, Balta Manó legidősebb testvérét, Balta Mártont, aki 47 évesen halt meg. Pécskán született, a neje Junga Erzsébet volt. Marczibányi-Dombegyházán laktak, de a holttestet Battonyára szállították és a családi sírboltban helyezték örök nyugalomba. (Sajnos a Balta család temetkezési helye a temetőben ma már

beazonosíthatatlan.) (Balta Márton és Junga Erzsébet fia Balta Béla tábornokként halt meg 1919-ben.) Szomorú különlegesség: Balta Márton temetése után 3 héttel eltemették Malvin nevű 20 évesen „vízkor”-ban elhunyt leányukat is. Egy hónapra rá, augusztus 22-én temették közeli rokonukat, a 48 évesen „szélhűdés”-ben elhunyt Balta Gyula földbirtokost is, gyergyószentmiklósi Kövér Mária férjét. Ezt követően, 3 nap múlva ugyancsak egy Baltát temettek: a 9 napos Balta Gézát, Balta Géza jegyző és László Kata „görcs”-ben meghalt kisfiát.

1872-ben 296 temetés volt.

Március 19-én tompapusztai kastélyukban hunyt el rángógörcsben a 8 hónapos Purgly István Géza Benedek és 20-án el is temette Loechner János plébános. Az apa jószási Purgly János evangélikus vallású országgyűlési képviselő és tompapusztai földbirtokos volt, az anyja a katolikus kézdivásárhelyi Vásárhelyi Ilona. A Purgly házaspár gyermekei mindannyian katolikusok lettek. A kis halott később született testvére Purgly Magdolna volt, aki Magyarország jövődöbéli kormányzójának, Horthy Miklósnak lett a felesége.

Július 4-én a battonyai templom kántorának, Babits Rudolfnak és nejeének Komáromy Paulinának újabb kisgyermekét temették, a 11 hetes korában elhunyt Babits Erzsébet Johanna Paulinát. Az apa foglalkozása (vagyis a kántor) „énekelő”-ként szerepel az anyakönyvben.

Szeptember 7-én temették a 68 évesen elhunyt László Máriát, kisterpesti Markovits Antalnak, Csanád vármegye egykori alispánjának és országgyűlési követnek az özvegyét.

Az 1873-as év rendkívül tragikus volt Battonya község életében. Újabb kolera-járvány tizedelte a lakosságot, amely augusztus és szeptember hónapokban érte el csúcspontját. Abban az évben összesen 410 temetése volt a katolikus egyháznak, ebből augusztusban 154, szeptemberben pedig 77. A feljegyzések szerint Battonyán mintegy 500 megbetegedés történt, ebből kb. 300-an haltak meg, s ezek közül mintegy 220-an voltak katolikus vallásúak. Csak egyetlen napon, augusztus 30-án 11 temetést végeztek el a lelkészek. Mindez a feladat óriási teherként hárult rájuk, de áldozatosan végezték szomorú kötelességüket. Loechner János plébánosnak és Stein Ferenc káplánnak Balázs Vince tornyai káplán, majd Simonovits Jusztinián radnai ferences szerzetes segítette a munkában.

Még a nagy járvány kitörése előtt május 13-án temették a 63 évesen „tüdőlob”-ban meghalt Csiky Lajos battonyai főszolgabíró, Jezovics Jozefin férjét, a családi kriptájukban.

Július 16-án Kovács János 20 éves „czipész” volt a halott, Kovács János és Váczi Veronika fia, aki császári és királyi katona volt a 46. gyalogezredben és „mirigy”-ben halt meg.

Július 25-én Szabados József katolikus tanító és Vargay Mária 5 hónapos kisfiát Gyula Béla Lajost temették, akivel „forróház” végzett. Az anyakönyvekben a továbbiakban csak „járvány” ill. „kolera” szerepel a sok „elhunyt” halála okaként.

Csak néhány „egyedi” eset: augusztus 8-án a 4 éves Szabó Józsefet, Szabó Sándor és Tóth Teréz fiát temették. „Nazarénus szülők gyermeke lévén, maguk temették”-áll az anyakönyv megjegyzés rovatában.

Augusztus 27-én egy házaspárt temettek egyszerre, mindketten egyazon napon haltak meg kolerában. Prazsák József 42 éves volt, felesége Cserni Mária 40 éves.

Szeptember 2-án temették Szabados József katolikus tanító feleségét, az apátfalvi születésű, 28 éves Vargay Máriát. „Pap nem hívatott, nem lehetett. „

Szeptember 5-én eltemették Mészáros András 28 éves feleségét Gyuricska Annát, aki „divatárusnő” volt. „Nem lehetett” ellátni szentségekkel őt sem.

Szeptember végére kezdett alábbhagyni a kolera-járvány. Szeptember 21-én temették Dreysier Josepha-t, aki 6 hónapos volt, Dreysier Nándor, magyar királyi postamester és Kotheihner Erzsébet kislányát. (A nagy tragédia: december 10-én eltemették az 54 éves édesapát is!)

1873. november 26-án volt a temetése az 58 évesen „szélhűdés”-ben meghalt felbári Sánka Zsigmond földbirtokosnak, aki vármegyei esküdt, nagylaki főszolgabíró volt. A megboldogult felesége bellusi Baross Mária, néhai szülei felbári Sánka Ferenc és földéaki Návay Mária voltak. A temetői (később felépített) kápolna bal oldalán lévő Sánka-kriptába temették. (Az egyházközség anyakönyveiben utoljára szerepel a nagy múltú battonyai földbirtokos Sánka család említése.)

1874-ben 278 temetés volt.

Május 12-én a 4 hónapos Mogyoróssy Máriát, Mogyoróssy Elek földbirtokos és Asbóth Hermina leánykáját. Június 13-án a 44 éves Olajos Istvánt, Márton Anna férjét temették (aki Csany-ról, Csongrád vármegyéből származott). Az elhunyt „lóról leesvén a maga kocsija alá esett” és meghalt.

A december 19-én temetett 17 éves Hoffer István, Hoffer István és Korcsog Mária fia járt hasonlóképpen: „lórugas következtében” balesetben hunyt el. December 31-én a 3 és fél éves Galgóczi Rozál temetése volt, aki Galgóczi Imre és Balás Julianna leánykája volt. Ő”fűtés folytán támadt szobabani gőzben megfulladt.” Temette: Gruber Antal segédlelkész.

1875-ben 250 temetés volt.

Március 19-én temették Dr. Gonsory Béla 25 éves ügyvédet, Gonsory János és Bokor Erzsébet fiát, Lukács Klementina ifjú hitvesét, aki szegedi származású volt és tüdővészben halt meg.

Április 15-én Schwinn Irén 14 éves, tüdővészben meghalt leány temetésére került sor, aki néhai Schwinn János segédszolgabíró és Balta Mária gyermeke volt.

Június 9-én a 63 éves Novák Erzsébetet, Hegyessy Lajos volt battonyai ispán özvegyét, majd augusztus 25-én Dunst Antóniát, Balta Manó néhai battonyai orvos és földbirtokos 51 éves özvegyét (aki pesti származású volt) temették el.

1876-ban 196 temetés volt.

Június 4-én Dr. Elezsánszky Béla és Bérczy Mária 8 hónapos kisfiát, Mór Emil Kálmánt temették a családi kriptába, augusztus 26-án pedig a 3 évesen meghalt Végh Aurélie Etelka Antóniát, Végh Aurél országgyűlési követ, uradalmi jószágigazgató, majd battonyai főszolgabíró és telekessi Török Etelka leánykáját.

1877-ben 200 temetés volt.

Április 21-én Nagyságos jószási Purgly János és kézdivásárhelyi Vásárhelyi Ilona 3 éves Margit nevű kisleányát, aki agyvelő gyulladásban hunyt el. A kis Purgly Margitka, a jövőző Kormányzónének, Horthy Miklósnének közvetlenül előtte született kis testvére volt, és a tompapusztai családi sírboltban helyezték el kis holttestét.

1878-ban 365, igen magas volt a temetések száma.

Az év utolsó hónapjában, decemberben 55 temetés volt. November 24-én a 7 éves Mogyoróssy Andort, Dr. Mogyoróssy Elek és Asbóth Hermia kisfiát temette Faragó Károly helyettes plébános, december 7-én a 8 éves Elezsánszky Dezsőt, Dr. Elezsánszky Béla és Bérczy Mária gyermekét, majd két hétre rá, december 15-én az Elezsánszky házaspár 4 éves Béla nevű kisgyermekét is eltemették.

1879-ben 248 temetés volt.

Február 16-án Csíky Lajos főszolgabíró és Jezovics Jozefa gégesorvadásban elhunyt 24 éves Gyula nevű fiát temették a család sírboltjába.

Április 1-jén Faragó Károly helyettes plébános 2 öngyilkost kísért utolsó útjára: Fehér István 25 éves hódmezővásárhelyi születésű személyt, Dobozi Viktor férjét és Jakabffy Kristóf 47 éves nagyváradi születésű vármegyei esküdtet, földbirtokost, Balta Mária férjét. Balta Mária testvérét Balta Gézá (Gejza), László Katalin férjét pedig, aki tüdő gumőkórban hunyt el 51 évesen, május 6-án temették el.

1880-ban 212 temetés,

1881-ben 224 temetés volt.

1881. március 1-jén Faragó János plébános temette el Fazekas Péter 28 éves személyt, Kovács Katalin férjét, akinek a halál okaként „koponya sérülés” van feltüntetve az anyakönyvekben. „Útközben kocsiról leesve, elgázoltatott. Orvosrendőrileg még vizsgáltatott Aradon Dr. Pozsgay által.”-áll a megjegyzés rovatban.

November 26-án a 26 éves Halápi Gergely tartalékos katonát, a 36. gyalogezredből-Halápi József és Kovács Katalin fiát- temette Antók Dániel segédlelkész, akinek halála oka: „lövés által öngyilkosság”.

December 1-jén volt Telihay Zsigmond özvegyének, a 38 évesen tífuszban elhunyt Szmétanovics Antóniának a végtisztessége, aki Trencsén vármegyéből származott és a helyi „orvostudor” Szmétanovics Sándor testvére volt.

December 6-án a 34 éves Marczincsik Jánost, Tikolits Katalin férjét temették, aki Sáros megyéből származott. Halála oka: „rendetlen pálinka ivás”.

1882-ben 331 temetés volt.

Január 30-án egyszerre temettek két testvért, akik egy napon is haltak meg: az 1 éves Havranek Mátyást és a 3 éves Havranek Annát, Havranek Mátyás zsellér és Braxátor Mária gyermekeit. Mindkét kisgyermek „toroklob”-ban hunyt el.

Május 7-én a másfél éves Hegyessy Ferencet temették, Hegyessy Zsigmond segédjegyző és Borsos Juszina kisgyermekét, aki hólyagos himlő áldozata lett. (A nagybácsi Hegyessy Lajos battonyai származású pap volt.)

Május 10-én Dr. Lipcsey László mezővárosi orvos, Lukács Mária 45 éves férje volt a halott. Somoskőújfaluban, Nógrád vármegyében született és „tüdőlob” lett a végzete.

Július 11-én a 11 hónapos Babits Stefániát temették, a battonyai „énekítő”, azaz kántor, Babits Rudolf és Komáromy Paulina újabb kisgyermekét, aki „roncsoló toroklob”-ban halt meg.

December 1-jén és 2-án, egymás utáni napon temettek két testvért. Előbb az 5 éves László Veront, majd a 7 éves László Juliannát. Apjuk László Antal kertész volt, anyjuk Bástyai Erzsébet. Mindketten vörhenyben haltak meg és Városy Gyula segédlelkész temette.

1883-ban 197 temetés volt.

Március 29-én Faragó János plébános eltemette rétháti Kövér Sándor 63 éves kisbirtokost, aki „májelfajulás” betegségben hunyt el. Apátfalván született, Battonyán tanyán éltek, Matskássy Dorottya „asszonyság” férje volt a megboldogult. Hosszú évekig Csanád vármegye csendbiztosaként tevékenykedett. (Leányuk Kövér Amália volt, Verhovay Gyula felesége.)

Április 11-én szombatsági Vertán Károlyt temették, tüdősorvadásban, 47 évesen hunyt el, Szanyi Rozál férje volt. Szombatságon, Bihar vármegyében született, s valószínűleg úgy kerültek Battonyára, hogy Mihály testvére a kovácsházi kincstári puszta bérlője volt. (A Vertán családnak kiterjedt birtokai voltak Magyarbánhegyes környékén, az ottani katolikus templom kegyurai is voltak.)

Október 5-én egy igen előkelő családból származó kis halottat temetett Városy Gyula káplán: luzsnai és regliczei báró Luzénszky Félix (Bódog) kincstári ispán és gróf Buttler Clonebourg Aranka leánykáját, aki ugyan csak pár percig élt születése után, de megkeresztelték.

1884-ben 198 temetés volt.

Április 15-én Faragó János plébános Szabados József katolikus tanító 16 éves, tüdőlobban meghalt nagylányát, Szabados Gizellát temette. Édesanyja, a tanító első felesége Vargay Mária már korábban elhunyt.

Egy újabb „különleges” esetű temetés borzolta fel a kedélyeket Battonyán: május 27-én temették Labda (vagy másképpen: Laszticz) Mária 2 és féléves kisgyermekét, Labda (vagy

másképpen Laszticz) Mária törvénytelen leányát, akit „anyja szódával megölte” - áll a korabeli feljegyzésekben.

Augusztus 9-én Szabados József katolikus tanító házát újabb gyász árnyékolta be: 8 hónapos György nevű kisfiát temette Zsided János tornyai helyettes lelkész. A kisfiú édesanyja Fock Emília, a tanító második felesége volt.

1885-ben 225 temetés volt.

Április 13-án a 24 éves öngyilkos Balta Ödönt, néhai Balta Gyula földbirtokos és Junga Erzsébet, egyébként Lökösházán élt fiát temették. A fiatalember 7 éves volt, amikor édesapja, 9 éves, amikor édesanyja is meghalt, s így árván nevelkedett egyik rokonánál.

Július 30-án a 6 éves Elezsánszky Máriát, Dr. Elzsánszky Béla orvos és Bérczy Mária toroklobban meghalt kislányát temették, majd augusztus 20-án a kis 2 és fél éves Babits Juliannát, Babits Rezső „éneklész” (azaz kántor) és Komáromy Paulina kisgyermekét.

1886-ban 177,

1887-ben 176,

1888-ban 226 temetés volt.

1888. február 10-én Gróczy Péter segédlelkész eltemette a 33 évesen tuberkulózisban meghalt Malovits Ferencet, Malovits János községi jegyző és Zsiga Teréz fiát. Augusztus 11-én Bodroghy János káplán pedig eltemette a 25 évesen, tüdővészben elhunyt Fail Kálmánt, Fail Benedek szolgabíró és Szilágyi Mária fiát.

1889-ben 190 temetés volt.

Május 14-én Dr. Szmétanovics Sándor orvost temették, aki szívszélhúdásban hunyt el 56 évesen. Rétháti Kövér Amália maradt utána özvegyen, aki később Verhovay Gyula politikus, újságíró felesége lett.

Szeptember 5-én Demele Ferenc káplán temette Sturcz Erzsébetet, aki Schnitzer János helyi cipész felesége volt, szabadkai születésű és 56 éves. Halála oka: „öngyilkosság (gyufaoldat)”.

1890-ben 202 temetés volt.

Április 4-én Gebauer Nándor nyugalmazott adópénztárnokot, Raff Lujza férjét temették, aki Stembergben, Morvaországban született, 72 éves volt és szélhúdásban halt meg.

Április 23-án Szabados József katolikus tanító házát árnyékolta be újabb temetés: 13 és fél évesen eltemették gyermeküket, Szabados Ilona Laurát, aki a tanító második házasságából, Fock Emíliától született. A kisgyermek halála oka: „hagymáz”.

Június 7-én a 19 éves gyergyószentmiklósi Kövér Jolánkát temették, aki tüdővészben halt meg. Apja gyergyószentmiklósi Kövér Pál, anyja Wikól Mária volt és Battonya-pusztán laktak kúriájukban. A fiatal elhunyt testvére volt Kövér Margitnak, László László tompapusztai földbirtokos feleségének.

Június 5-én szörnyű gyilkosság kettős áldozatát, férjét és feleséget temettek. Horváth Pál 72 éves volt, felesége Fekete Katalin 70 éves. Kevermesi származásúak voltak, de Battonyán laktak. Az anyakönyv megjegyzés rovatában olvasható: „erőszakos halállal, metszett és szúrt sebek folytán” haltak meg.

1890. augusztus 26-án meghalt a község érdemes lelképásztora, *Faragó János plébános*. Faragó József és Sós Katalin voltak a szülei, 62 éves volt és a Battonyától nem messzi Kisiratoson született, „agyszélhúdásból eredő kimerülés” volt halálának oka. Rátz József t. kanonok, palotai plébános temette nagy részvét mellett. Sírja ma sajnos ismeretlen. (Minden bizonnyal a kápolna felépülését követően exhumálták és annak középső, papi kriptájában temették el.)

1891-ben 265 temetés volt.

Február 6-án Lukács Antal földbirtokost temették, aki 74 éves volt, tüdőlob végzett vele. Felesége gyergyószentmiklósi Kövér Terézia volt. Szomorú különlegesség: Lukács Antal

temetése után 9 nappal meghalt a felesége, Kövér Terézia is, aki 70 éves volt és vele is tüdőbaj végzett. Battonya környéki tanyákon álló kúriájukban éltek.

1891-ben volt a nevezetes és elhíresült ún. battonyai agrár-zendülés. A csendőrség beavatkozott és belelőtt a baloldali elemek, szélsőséges szociáldemokraták által feltüzelt tüntetőkbe a battonyai főtéren. Az áldozatok közül 3 személy került eltemetésre a katolikus temetőben: Németh József 26 éves Szántó Mária férje és Csúber István 51 éves Katona Ágnes férje. Mindkettőjüket június 22-én temették. Haláluk oka: „lövés”. Június 25-én temették Géja István 50 éves Petráj Márta férjét, akinek halála oka ugyancsak „lövés”.

November 4-én élesdi Jakabffy Lajos 34 éves magánzó, nőtlen családi állapotú temetésére került sor, aki élesdi Jakabffy Alajos járásbírói végrehajtó és Balta Ilona fia volt, tüdővészben hunyt el.

1892-ben 350, igen magas volt a temetések száma.

Január 25-én a 72 éves Retezár Kristófot temették, Retezár Katalin férjét, aki „nyugalmozott katonai porkoláb” volt, Tornyan született és „agg-aszály” volt halála oka.

Július 1-jén Kovács Katalin 68 éves „koldúsnő” volt a temetett halott, aki „kimerülés” következtében halt meg. Misóczki Károly zsellér özvegye volt. Az új kinevezett plébános, Németh Sándor temette.

Július 28-án újból egy szegény asszonyt temettek, Lakatos Rozália 41 éves „cigány nő”-t, aki „gyermekágyi láz”-ban halt meg. Apja Lakatos György görög keleti román tapasztó cigány, anyja Gaudi Mária róm. kat. volt.

Október 23-án nagy részvét mellett eltemették a nyugalmazott harangozót, Bartsik Menyhértet, aki 79 éves aggastyán volt, Zsiga Viktória férje. „Aggkori végelgyengülés” vitte el.

December 8-án egyszerre két testvért temettek, mindketten december 7-én haltak meg: egyikük a 7 és fél éves Dani Mihály „iskolás fiú” volt, másikuk Dani István, 4 éves kistestvére. Apjuk Dani Ferenc zsellér, anyjuk Dudás Rozália volt.

1893-ban 236 temetés volt.

Február 23-án Németh Sándor plébános eltemette a 70 évesen meghalt élesdi Jakabffy Alajos királyi járásbírói végrehajtót, Balta Ilona férjét, aki „hörg-lob”-ban halt meg.

Május 2-án volt a 92 évesen elhunyt Blaskovich János kegydíjas jószágigazgató, Volmár Janka társalkodónő özvegyének temetése, aki Zalaszentmihályon született 1800-ban.

1894-ben 206 temetés volt.

Január 19-én kísérték utolsó útjára Langó Ferenc 81 éves ügyvédet, Magyar Borbála özvegyét, aki Budán született és végelgyengülésben hunyt el.

Március 8-án volt Mátéffy Etelka 41 éves hajadon temetése, aki kézimunka-tanítónő volt. Apja néhai Mátéffy Károly adóhivatalnok, anyja Sztarzevits Mária volt.

Július 18-án Jezovics Jozefát temették el, aki 68 évesen „vízkór”-ban halt meg. Özvegye volt a korábban elhunyt csíksomlyói Csíky Lajosnak, aki cs. és kir. főszolgabíró volt Battonyán, s a közös családi kriptába temették. (Valószínűleg ő volt az utolsó halott, akit a Csíky-kriptába temettek.) Az özvegy utolsó lakhelye Aradon volt, Ádám utca 6/a. szám alatt. Németh Sándor plébános temette.

November 12-án egyszerre 3 testvért temettek, mindhárman kisgyermekek voltak. A 7 és fél éves Dobozi Juliannát, a 4 és fél éves Dobozi Veronikát és a másfél éves Dobozi Mihálykát. Kanyaróban és torokgyíkban haltak meg, mind a hárman egy napon, november 11-én. Dobozi Mihály földművelő apjuk és Szilágyi Mária anyjuk siratta őket.

1895-ben 247 temetés volt.

Február 21-én Fail Zoltán Rudolf 29 éves magyar királyi pénzügyminisztériumi számtisztet temették, aki „szívbántalom”-ban halt meg ilyen ifjan. Apja a néhai Fail Bencze nyugalmazott

szolgabíró volt, édesanyja Szilágyi Mária. Budapesten a Várban lakott, de „Battonyán látogatóban lévén, itt ágyba (sic!) esett és elhalálozott”-áll a feljegyzésben.

A temetői kápolna építése

1895-ben egy jelentős építkezésre került sor az Újtemetőben. Leleszi Vincze Mihály és Virág Katalin földbirtokos pár elhatározta, hogy a temetőben kápolnát építtet. Az épület terveit és kérésüket a temesvári egyházmegyei hatósághoz terjesztette fel Németh Sándor plébános. Dessewffy Sándor püspök engedélye rövidesen meg is érkezett és az építkezések elkezdődtek. 1896-ra már készen is lett a kápolna, amelyet a kegyúr védőszentjének, Szent Mihály főangyalnak a patronátusa alá helyeztek. Építészetileg egy egyhajós, félköríves szentély-záródású, homlokzatán kis huszártoronnyal díszített kápolna épült, alatta temetkezési kriptával, amelynek két külön része épült meg. A szentély alatt, északi tájolással és lejárattal a kegyúri család részére, a hajó középrészén, jobboldalon, keleti tájolással és lejárattal a majdani Battonyán szolgáló és itt elhalálozott papok temetkezési helyéül. A kápolna szentélyébe került a főoltár, Szent Mihály főangyal ábrázoló olajfestménnyel, szöszékkal, nagyméretű, szép Pieta szoborral. A kis huszártoronyba egy 30 kg-os harangoeska került.

1896-ban 164 temetés volt.

Április 4-én Fikker János 47 éves agglegényt temették, aki tüdő gümőkórban hunyt el. Néhai Fikker János „köteles-iparos” és Revics Jusztina fia volt.

Április 7-én temette el Németh Sándor plébános kézdivásárhelyi Vásárhelyi Ilona birtokosnőt, jószási Purgly János aradi országgyűlési képviselő nejét. Az elhunyt 55 éves volt apja Vásárhelyi János Csanád vármegye alispánja volt. Április 5-én Aradon történt a haláleset, ahol a család lakott, onnan szállították holttestét Battonyára. Az elhunyt vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország későbbi kormányzója feleségének, jószási Purgly Magdolnának az édesanyja volt. A leendő Kormányzóé édesanyja halálakor még a családban élt, 1901-ben kötött házasságot Horthy Miklóssal. (A kormányzói pár a háború és száműzetésük előtt többször megfordult Battonyán, Tompapusztán és nyilván Horthyné amikor csak tehette, meglátogatta édesanyja sírját.)

Május 7-én volt fegyverneki Govrik Ágoston Antal 50 éves birtokos temetése, aki gége-gümőkórban hunyt el. Apja Govrik Mihály uradalmi ispán, anyja Kreiterer Katalin volt. (Az apa, Govrik Mihály 1. fokú unokatestvére Govrik Gergely mechitarista /örmény szerzetes/ főapát, címzetes érsek volt Bécsben. Szintén közeli rokonuk volt Govrik Sándor, aki 1875-78 között battonyai káplán volt, majd szőregi plébánosként hunyt el.)

Július 26-án Lovrits Pál községi főjegyző temetésére került sor, aki 61 éves volt, „diabetes”-ben hunyt el, felesége Gáspár Izabella volt. Az elhunyt Kisiratoson született és ma is meglévő kriptájuk a temető főbejáratától balra, a kerítés mellett van.

(A második 50 év: halottaink 1897 és 1946 között.)

1897-ben 185 temetés volt.

Június 21-én Kubik Mária „kéregető”-t temették, aki 102 (!) évesen hunyt el. 1795-ben Junjáncz nevű településen, Gömör vármegyében született, Mátus József özvegye volt. Miután férje meghalt, 70 évig élt özvegyen.

Július 5-én Gróff József járásbírói ny. tisztviseletet temették, aki 76 éves volt, Devecserből, Veszprém megyéből származott és Szász Julianna férje volt. Halála oka: „önlövés”.

Október 30-án egy újabb „kéregető” asszony, Dienes Ilona, egy ácsmester 30 éve özvegy, 99 éves nejét temették, aki tehát 1798-ban Ványán, Jász-Nagykun-Szolnok megyében született.

November 5-én temették Halmay Ilonát, Dr. Szimon Ákos királyi járásbíró 30 évesen elhunyt nejét, aki Aradon született.

1898-ban 265 temetés volt.

Március 10-én Rezy Julianna birtokosnőt kísérték utolsó útjára, aki „Vizkór”-ban hunyt el 72 évesen. Soborsinban, Arad vármegyében született, battonyai tanyán éltek korábban néhai férjével, Baranyai János királyi postamesterrel.

Április 7-én Koczúr Ilonka 4 és fél éves törvénytelen kisdedit temették, Koczúr Erzsébet leányát, Battonya Sionda-pusztai lakost. Halála oka: „véletlen mérgezés arsenicummal”.

Augusztus 6-án Daróczi Sándor 69 éves „világtalan fakertész” temetése volt, aki Körösladányból származott, Hegyi Terézia férje volt.

Két napra rá, augusztus 8-án a 82 évesen „aggkori kimerülésben” meghalt A. Nagy András temetése volt. Őt negyedik felesége, Tóth Ilona gyászolta. 1. felesége Ipacs Emerencia volt, 2. felesége Szendrei Veronika, 3. neje Frank Anna.

Augusztus 24-én Sonkovics Juliannát temették, ő 51 éves görög katolikus, makói származású, Papp Péter battonyai téglagyár tulajdonos özvegye volt.

Szeptember 14-én az 55 éves Mák Borbálát, Pintácsi István özvegyét temették. Mielőtt férjével 5 évig élt, majd özvegyen maradt, első férjével Jankó Jánossal 20 évig, a második férjjel, Mezei Jánossal 12 évig élt együtt.

November 17-én nagy részvét mellett eltemették Németh Sándor battonyai plébános és testvére Németh József felszentelt püspök, csanádi segédpüspök édesanyját, idősebb Németh József 88 éves özvegyét, Szekula Katalint. Ő Szeged-belvárosból származott. Dörner József esperes, Marczibányi-Dombegyház plébánosa temette el.

November 20-án Dr. Gonsory Béla „egyetemi orvos tanársegéd és a Sebészeti Klinika műtős növendéke” temetése volt. 24 évesen hunyt el „szívszélhúdás és vérfertőzés” következtében. Budapesten lakott. Apja Dr. Gonsory Béla ügyvéd volt, anyja erzsébetvárosi Lukács Klementina. (A kriptájuk, ahová az ifjú tudós orvos teteme került, ma a Boros család által betemetett tornyos építmény, a temetői főút bal oldalán.) Szomorú érdekesség, hogy a fiú mindössze 2 esztendő volt, amikor édesapja, Dr. Gonsory Béla ügyvéd 25 évesen, 1875-ben elhunyt.

December 19-én felsőteszéri Hofbauer Sándor 55 éves királyi közjegyzőt temették. Simándon, Arad megyében született, a felesége kézdivásárhelyi Vásárhelyi Magdolna (Lenke) volt. Az elhunyt fivére, Hofbauer László Borosjenő plébánosa ugyanabban az évben, március 9-én hunyt el.

1899-ben 137 temetés volt.

Február 14-én temették mezőhegyesi és királyhegyesi Hegyessy Ferenc Géza 54 éves gyógyszerészt, aki Bezdánban, Bács-Bodrog vármegyében lakott. Apja Hegyessy Lajos ispán, anyja Jezovics Terézia volt, testvéröccse volt Hegyessy Lajos áldozópapnak.

Április 20-án ifjú Hajagos Illés 33 éves királyi al-járásbíró temetése volt, aki Kecskemétről származott és Csonti Szabó Erzsébet férje volt.

Június 29-én, Szent Péter és Pál apostolok ünnepén temették gyergyószentmiklósi Kövér Paulinát, lögrépatonyi Hervay Kálmán battonyai főszolgabíró feleségét, aki 62 évesen hunyt el. Békés-Gyulán született és Németh Sándor plébános temette a Hervay- kriptába.

Július 19-én Simon János 58 évesen elhunyt kántortanítót temették, Keresztesi Rozália férjét, akinek a halála oka: "hirtelen halál, lovak elragadták". A kántortanító Csanád-Apátfalván született és Arad-Gáj-ban lakott. (Valószínűleg ott is kántorkodott, mert Battonyán ilyen nevű kántor nem volt.)

Augusztus 6-án, Urunk színeváltozásának ünnepén a 24 éves Schlögl Szilárd János „nehézkór”-ban elhunyt nőtlen, cukrárszegédet temették. Apja néhai Schlögl Sándor gyógyszerész, anyja Nárcisz Mária volt.

Szeptember 15-én Dr. Elezsánszky Béla 62 éves járási főorvos temetése volt, aki „agyi hűdés”-ben hunyt el. Bérczy Mária volt a felesége. A temető főbejáratától jobbra, a kerítés melletti, ma is álló kriptájukba temették, ahová korábban több kisgyermeküket helyezték örök nyugalomba. Ő Elezsánszky Kázmér későbbi battonyai főszolgabíró édesapja volt.

November 9-én Rajniss János 75 évesen elhunyt nyugalmazott kántortanítót temették, aki „aggkori végkimerülés”-ben halt meg. A kántortanító „Rác Keve, Pest-Pilis-solt vármegye szülőtte volt, felesége Weinhardt Mária volt.

December 29-én temették Mihálovits Gyulát, nőtlen, 23 éves géplakatost, Mihálovits István és Sulyok Rozália fiát, aki Lugoson, Krassó-Szörény vármegyében született és Tompapusztán lakott. Tragikus halála oka: "gyilkosság agyonlövés által.

1900-ban 168 temetés volt.

Március 22-én Sánta Sándor 66 éves „népzenész” temetésére került sor, akinek a néhai feleségét „Nagyhajú Anna” néven jegyzi az anyakönyv. A halott Abonyból, Pest-Pilis-Solt vármegyéből származott, és „tüdőgümőkór” végzett vele.

Másnap, március 23-án Szitár Andrást temették, aki 91 évesen hunyt el „aggkori végkimerülés”-ben. „Menedékházi szegény” volt, aki Nagyszilváson Sáros megyében látta meg a napvilágot, a néhai feleségét Timkó Zsuzsannának hívták.

Május 2-án eltemették gyergyószentmiklósi Kövér Pál földbirtokost, Vikol Mária özvegyét. Ő 76 éves volt, „szívgyuta” végzett vele, halála kori lakóhelye: „Battonya saját puszta”. László László földbirtokos feleségének, Kövér Margitnak édesapja volt.

Május 9-én Findis Annát temették, aki „menházi szegény” volt, 69 éves, Goczala András „menházi szegény” felesége.

Július 2-án, Sarlós Boldogasszony napján Hoffmann Mária Erzsébet 25 éves battonyai születésű Csanád-apátfalvi lakos fiatalasszonyt kísérték utolsó útjára, aki Szabados Károly gőzmalom tulajdonos ifjú felesége volt.

Október 30-án eltemették Szabados József battonyai katolikus tanító 2. feleségét is: Fock Emiliát. Ő Aradon született, 52 éves volt, éppen ezüstlakodalmasok voltak a tanító úrral. (Apja Fock Ferenc kerékgyártó iparos, anyja Ritz Alojzia volt. A tanítóné „féloldali bénulás és cukorbetegségben távozott az élők sorából.

November 25-én Fazekas József 13 éves „növendék”-et temették."baleset lórugás által" okozta halálát. Apja Fazekas István földműves, anyja Szűcs Rozália volt.

Az év utolsó napján, december 31-én temették Jezovics Franciska Rozáliát (Jezovits József és Huszli Margit leányát), Bignio Károly gyógyszerész 81 éves és 39 éve özvegy feleségét.

1901-ben 196 temetés volt.

Április 9-én Fribeisz Emília aradi lakos, 86 éves földbirtokosnő temetése volt. Id. jószási Purgly János földbirtokos, az aradi első takarékpénztár elnökének felesége, ifjabb Purgly János országgyűlési képviselőnek édesanyja, (ekkor már) nagybányai Horthy Miklós ellentengernagy feleségének, Purgly Magdolnának nagyanyja volt az elhunyt.

Augusztus 8-án temették id. Babits Rudolfot, a 71 évesen meghalt battonyai kántort, Komáry Paulina 33 éve férjét, (Babits Rudolf egykori kántor és Keresztúry Erzsébet fiát), aki „agyi hűdés”-ben halt meg és Németh Sándor plébános kísérte utolsó útjára. (Sírjuk ma is meg van, a kápolna mögött jobbra!)

Augusztus 26-án is egy jelentős személyiség temetésére került sor. Vertics Gyula 1848/49-es honvéd főhadnagy, battonyai magyar királyi postamestert temették, aki 71 évesen hunyt el és Ambrus Lídia özvegye, Vertics Károly járási főszolgabíró és Kókay Ludovika fia volt. Németh Sándor plébános búcsúztatta. Az elhunyt apátfalvi jegyző is volt. De érdemes megemlíteni a felmenőit is: nagyapja, Vertics József Csanád vármegye alügyésze és táblabírája volt, dédapja pedig a neves Vertics József, Békés-Csanád és Csongrád vármegyék mérnöke, táblabíró volt, dédanyja földeáki Návay Veronika.

December 4-én temették lompérdi Korbuly Annát (Korbuly Mihály leányát), aki 82 éves volt, Szatmárnémetiben született. Néhai férje Fekete Nándor virágkereskedő volt Battonyán és nevezetes 1848/49-es honvéd.

1902-ben 175 temetés volt.

Január 10-én Bartha Franciskát, Bartha Lajos leányát, Gaál Endre községi jegyző özvegyét temették, aki 52 éves volt és Aradszentmártonban született. Az anyakönyv megjegyzés rovatában olvasható: „1901. XII. 28. a helvét hitfelekezetből áttért.”

Április 3-án a 93 évesen elhunyt Novotny Ludovikát, Novotny Prokóp és Budinszky Mária leányát, Györe Antal özvegyét temették nagy részvétellel. Kecskeméten született, Battonya tanyán élt. „Atyja nyugalmazott francia törzsszászlós volt I. Napóleon idejében.”

Június 26-án is egy igen nevezetes család fiát, a 38 évesen elhunyt bonyhádi Perczel György járásbírói írnokot, Pápay Mária férjét temették. Az elhunyt néhai Perczel Mór, 1848/49-es tábornok és néhai Sárközy Júlia fia volt. Perczel György Brüsszelben, Belgiumban született, 1863. október 9-én. Nyilvánvalóan a szabadságharc leverése után szülei emigráltak Haynau megtorlása elöl, s így gyermekük ott született. Halálakor Battonya 36-os számú házában laktak. Sajnos, semmiféle forrás nem lelhető fel arról, hogy a nevezetes 48-as tábornok fia hogyan kerülhetett Battonyára. Sajnos ma a sírja is beazonosíthatatlan.

December 29-én idősebb Oláh Mihály csizmadia iparost, Czene Amália 72 éves férjét temették. Ő Csanádon született, szervi szívbaj végzett vele. Fiuk Oláh Mihály, akkor törökkanizsai lelkész, később dombegyházi plébános volt.

1903-ban 217 temetés volt.

Március 10-én Fodor Annát temették, néhai Fodor Antal és néhai Harmat Éva leányát, Lukács János földbirtokos 41 évesen, tüdővészben elhunyt hitvesét. Tornyán, a Justh-féle pusztán éltek, gazdálkodva földjeiken.

Június 7-én az 55 éves Rosenbrauer Gyulát, magyar királyi adóhivatali szolgát, néhai Rosenbrauer Gyula és néhai Pápai Anna fiát, Bátori Jozefa férjét temették. Született: Makó-Csanádon, laktak: Battonya, adóhivatali épületben.

1904-ben 200 temetés volt.

Május 2-án eltemették Dr. Balta Gyula „orvostudor”-t, magyar királyi telekkönyvvezetőt, néhai Balta Gyula földbirtokos és gyergyószentmiklósi Kövér Mária fiát, Gaál Ilona 48 éves férjét, aki „bélhurut”-ban halt meg.

Május 24-én Héb Antal asztalos iparost, 28 éves nőtlen fiatalembert, néhai Héb Ignác és Haagen Franciska 2 éve battonyai lakos fiát temették. Halála oka: „öngyilkos lőfegyver által”.

Június 5-én a „vízbe fült” 9 és fél éves Hegedűs Kálmánt, Hegedűs Annának az „aradi lelencházból kiadott iskolai tanuló” törvénytelen fiát temették el.

Július 5-én volt leleszi dr. Vincze Kálmán köz- és váltóügyvéd temetése. Szülei leleszi Vincze Mihály és Virág Katalin földbirtokosok, a battonyai egyházközség kegyurai voltak. Az elhunyt Pécskán lakott, 40 éves volt és „önmérgezés”-ben hunyt el. Két felesége volt korábban, Turay Julianna, majd Falazingó Mária, de mindkettőtől elvált. A szülők a holttestet Battonyára szállították és az általuk az új temetőben emelt Kápolna kegyúri kriptájában temették el.

Augusztus 4-én temették Zimány István 22 éves, nőtlen „szobalegény”-t, néhai Zimány János és Demeter Erzsébet fiát. Almás-Kamaráson született és Battonya- Tompapusztán lakott. Az ifjú halála oka: „öngyilkos lövés által rögtöni halál”.

Október 15-én fegyverneki Govrik Emília, néhai Govrik Mihály és Kreiterer Katalin leányának, Legót János „műkertész”-nek 67 éves nejét temették.

1905-ben 224 temetés volt.

Május 2-án Fekete Dezső Gyula 19 évesen elhunyt géplakatos segédet temették, aki „gyilkosság szívenszúrás által” áldozata lett. Aradi lakos apja Fekete Gyula magánzó, anyja Baranyi Amália gyászolta.

Augusztus 30-án Mogyoróssy Dezső Ágoston 23 évesen elhunyt okleveles gazdatisztet temette Németh Sándor kanonok-plébános. A halott szülei Mogyoróssy Elek földbirtokos és Asbóth Hermina voltak. A Mogyoróssy kriptába temették.

December 6-án Gily Cecíliát (Lili), 96 éves háztartásbelit temették, aki végelgyengülésben távozott az élők közül. Franciaországban született 1809-ben és Aradon a Közkórházban hunyt el, onnan szállították Battonyára.

1906-ban 199 temetés volt.

Április 13-án eltemették gyergyószentmiklósi Kövér Etele Kajetán földbirtokost, okleveles mérnököt, aki vese-gyulladásban halt meg 33 évesen. Budapesten lakott, de hazahozták Battonyára, ahol szülei, Kövér Pál és Vikól Mária sírjába temették. László László földbirtokos feleségének testvére volt.

Április 22-én Verhovay Gyula 56 éves földbirtokost, volt országgyűlési képviselőt, politikus-újságírókat temették. Szülei néhai Verhovay József és Tokaji Fejér Mária voltak, Zemplén vármegyében született. Felesége rétháti Kövér Amália földbirtokosnő, néhai Dr. Szmétanovics Sándor orvos özvegye volt. Verhovay Gyula halála oka: „májzsugorodás, vízkór”. Díszes síremléke a temető főhelyén ma is látható. Németh Sándor kanonok-plébános temette.

1907-ben 169 temetés volt.

Május 5-én Pribilina Áron 21 éves szobainast temették, akivel „idült bélhurut” végzett. Borossebesen, Arad megyében született Pribilina Krisztina gyermekeként.

Július 3-án temették Maeszkássy Rebeka Franciska Dorottyát, aki agybénulásban halt meg 83 évesen. Erzsébetvárosban, Nagyküküllő vármegyében látta meg a napvilágot, majd a battonyai földbirtokos, rétháti Kövér Sándor felesége lett. Leányuk Amália volt, s így az alig egy éve elhunyt Verhovay Gyula anyósa volt.

Szeptember 29-én temették a korábbi battonyai főszolgabírókat és a katolikus egyházközség világi elnökét, lögérszolgabírókat, Hervay Kálmánt, Hervay István és Kirschner Anna fiát, gyergyószentmiklósi Kövér Paulina 72 évesen elhunyt férjét. Az elhunyt fia, Hervay István Csanád vármegye alispánja volt, leánya Vilma (Fodor Manó főjegyző felesége) az egyházközség különböző társulatainak és imacsoportjainak vezetője, tagja volt.

Október 6-án temették Thaisz Vilmát, Thaisz Gyula nagybánhegyesi földbirtokos és Návay Emília leányát, Dr. Hoffmann J. Antal uradalmi főorvos, tb. járási főorvos feleségét, aki 50 évesen, szervi szívbajban halt meg. Az elhunyt apai nagyapja Thaisz András (+1840) a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt, annak testvére Elek, Budapest rendőrfőkapitánya. (az elhunyt anyjának testvére, Návay István e sorok írójának ükapja volt.)

1908-ban 215 temetés volt.

Június 28-án Verhovay Gyula politikus özvegyét, rétháti Kövér Amáliát temették, aki 58 éves volt. Lakott: Battonya, saját pusztán. Az elhunyt első férjével, Dr. Szmétanovics Sándorral 25 évet, Verhovay Gyulával 10 évet élt házasságban.

1909-ben 199 temetés volt.

Április 6-án temették László László földbirtokos, országgyűlési képviselő 34 éves feleségét, gyergyószentmiklósi Kövér Margitot, aki tüdőgyulladásban hunyt el. Az elhalálozáskor a család állandó lakhelye Nagyiklód, Szolnok-Doboka vármegye volt. Sírja, családtagjaival együtt a kápolna mellett jobbra ma is meg van.

Augusztus 1-jén nagy részvét mellett temették a katolikus egyházközség kegyurát, leleszi Vincze Mihály földbirtokost, a Ferenc József-Rend lovagját, aki 72 évesen szívszélhűtésben hunyt el. Néhai szülei Vincze Mihály és Bagaméri Erzsébet, felesége Virág Katalin volt, akivel 1858. május 12-én kelt egybe. (Első felesége Jakab Rozália volt, akivel csak 3 évig éltek együtt.) Németh Sándor kanonok-plébános temette az általuk építtetett temetői kápolna alatti északi lejárathoz kriptába.

Október 3-án Bodor József segédlelkész temette Kis Lajos 45 éves vendéglőst, Kis Lukács és Hanyai Terézia fiát, Nyizsnyánszki Terézia férjét, aki köszvényben hunyt el. Tragikus különlegesség, hogy 10 napra rá, október 13-án a feleséget, Nyizsnyánszki Teréziát is eltemették (szülei: Nyizsnyánszki János és Kardos Zsuzsanna). Ő 51 éves volt és hátgerinc-sorvadásban hunyt el.

December 27-én Ruber István nyomdatulajdonos és Marton Róza 2 napos csecsemőjét, Istvánt temették. „A szülők 1908. III. 28. Pécskán pusztán államilag keltek egybe”.

1910-ben 164 temetés volt.

Április 3-án Gaudi István 52 éves „cigánybíró”, Gaudi Erzsébet fia temetése volt, aki Kismajláton, Temes megyében született és „gutaütés”-ben halt el.

Július 9-én plébániai szobájában elhunyt *Dudra Endre battonyai segédlelkész*, aki Sáros megyében, Sóváron született, szülei néhai Dudra János és Hrobár Anna voltak. 1866. febr. 7-én született, tehát 44 éves volt. Az anyakönyvi bejegyzés szerint lakott (a plébánián): Battonya, II. ker. 860-as számú házban. Idült májgyulladás és tüdővízenyő végzett vele. Sajnálatos halála előtti napon még eltemette Darabos András 47 éves bérést, majd ágynak esett és rövidesen elhunyt. Április 11-én temette Rózsa József kerületi esperes, mezőkovácsházi plébános. Valószínűleg a Kápolna papi kriptájában nyugszik. Az anyakönyvi bejegyzés szerint: „A megboldogult 20 év előtt szenteltetett föl Csanád egyházmegyei pappá.”

Szeptember 20-án temették Szabados József érdemkeresztes ny. katolikus igazgató-tanítót. Az elhunyt 66 éves volt, érrelmeszesedésben hunyt el. Püspöklelén született 1844. febr. 23-án, néhai Szabados József és Ári Cecília fiaként. Fiatalon került Battonyára katolikus tanítónak, 2 feleségét fiatalon eltemette és ugyancsak több kiskorú gyermekét is. Harmadik felesége, Mátéffy Mária Piroska volt. Katolikus battonyai gyermekek több nemzedékét nevelte és tanította. 1891-ben kis könyv alakban kiadták *Battonya M.-Város jelen századbeli fejlődésének története és főbb mozzanatai* c. könyvecskéjét.

1911-ben 172 temetés volt.

Ezekben az években az anyakönyvek tanúsága szerint igen sok öngyilkosság történt a községben. November 27-én is „öngyilkos, nyakát átmetszette” megjegyzéssel került a halottak közé Juhász István 58 éves férfi, Bedő Mártha férje, aki Csanád-Apátfalván született, néhai Juhász Orbán és Szimán Erzsébet fiaként. Vasvári Ödön káplán temette.

1912-ben 180 temetés volt.

Május 28-án a 21 éves hajadon Dittrich Mária temetésére került sor, aki Németperegén született Dittrich István gőzmalom tulajdonos és Schiffer Éva leányként, és „tüdőgümőkór” végzett vele.

Szeptember 12-én Nemes id. Mogyoróssy Elek földbirtokost, Asbóth Hermina férjét temették, aki Békés-Gyulán született és 71 éves volt. Az elhunyt nagyapja Gyula városának főbírája volt.

1913-ban 202 temetés volt.

Márciusban ismét nagy gyásza volt a katolikus egyházközségnek: 30-án eltemették Virág Katalin földbirtokosnőt, az egyházközség kegyúrnójét, a pápai „Pro Ecclesia et Pontifice” kitüntetés birtokosát, aki 72 évesen hunyt el. Kevermesen született 1841-ben Virág Antal és Turay Veronika leányként, 2 éve elhunyt férje feleszi Vincze Mihály volt. Kayser Lajos c. prépost, makói plébános temette az általuk építtetett temetői kápolna északi lejárátú kriptájába. Gazdag örökséget hagyott, főleg ingatlanokban az egyházközségre. Nagyrészt annak köszönhető a mai battonyai templom felépítése is.

Augusztus 13-án Léber Lőrinc káplán eltemette a 80 esztendősen elhunyt Hoher Eduárd hentes iparost, Baur Johanna özvegyét, aki Hódmezővásárhelyről származott.

November 19-én Dr. Árvai János kisbirtokos, Nagy Viktória férje temetése volt, aki 73 évesen hunyt el szervi szívbajban.

1914-ben 183 temetés volt.

Január 26-án szombatsági Vertán Piroska földbirtokosnőt, Vertán Etele nejét temették. Az elhunyt 57 éves volt, Szombatságon született néhai Vertán Antal és Buzáth Amália leányként. A kápolna mögötti, az út mentén jobbra lévő Vertán- sírkertben temették el, amely sírkert ma is látható.

Április 28-án Kisuczki Mátyás 70 éves temetőört, Kelemen Terézia férjét temették. Csanádapácáról származott és „tüdő-üszög” végzett vele.

1915-ben 169 temetés volt.

Június 3-án Baktay János adminisztrátor (tkp. plébános helyettes) temette az I. világháború első battonyai hősi halottját, Dr. Prokop Jenő ügyvéd-főhadnagyot, aki 35 éves volt, Torna-Pusztavizesen született és Alsóvereczkén, Bereg vármegyében lakott. Apja Prokop Gyula uradalmi jószágfelügyelő volt, anyja Schalzberg Nelli. Halála oka: „hagymáz”. A frontról szülei hazahozták fiuk holttestét, hogy itthon temethessék el.

Június 14-én a második battonyai hősi halottat temették: Józsa József menházi gondnokot, aki 38 éves volt s a m. kir. gyulai IV/2-es hadtápszászlóaljnál szolgált. Bella Katalin volt a felesége. Mitroviczából, a hadikórházból szállították haza.

Közben augusztus 5-én egy „szörnyűséges” eset következett be egy temetésen: a 62 éves Galgóczi Urbán ácsmestert, Tóth Erzsébet férjét temették, aki felakasztotta magát, s „temetésénél a kinyitott koporsóból a sírba zuhant” a holttest.

Augusztus 18-án eltemették a 17 hónapos Antónia Zanafabro-t, Josef Zanafabro és Maria Garibaldi gyermekét. Valle-ban, Pola mellett Istrián laktak, „a szülők istriai menekültek voltak” Battonyán.

Októberben ugyancsak Battonyára szállították és 30-án itt temették el a harmadik hősi halottat: Fazekas Istvánt, Fazekas János földművelő és F. Kiss Terézia 27 éves fiát, aki

„lövési sérülés”-ben halt meg. Az anyakönyvi rovat megjegyzése szerint: ”miskolci tartalékkórházból ideszállítva”.

December 29-én is I. világháborús hősi halottat temettek: Vatter Jánost, aki tífuszban halt meg „Battonya-Vöröskereszt kórházban”. Az anyakönyv semmi más adatot nem tartalmaz róla, nyilvánvalóan nem battonyai születésű és lakos volt.

1916-ban 126 temetés volt.

Ebben az évben több hősi halottat temettek el a katolikus sírkertben. Január 2-án Frank Lajos 31 éves katonát, Kocsik Rozália férjét, aki december 15-én hunyt el Sátoraljaújhelyen, ahol ideiglenesen eltemették, majd hazaszállították. Január 30-án a 42 éves Barják Antalt, Diós Katalin férjét (sz. Kisiratoson) temették, aki az aradi katonai kórházban hunyt el, onnan szállították haza.

Október 16-án Csernoch Mihály 49 éves (sz. Békéscsabán), „szabadságolt népfelkelő”-t, Rácz Julianna férjét temették, aki viszont „baleset, lórugás, belső sérülés” következtében halt meg.

1917-ben 145 temetés volt.

Május 20-án temették a február 23-án meghalt 19 éves Üрге Pált, Üрге Julianna fiát, aki „hadbavonult” és „Nagykanizsa-kórházban hunyt el”, onnan szállították Battonyára.

Június 8-án temették, az 5-én elhunyt 47 éves Tunner Illést, A.Kiss Viktória férjét. Halála oka: „jobb lábszár nyílt törése, térdízület szétnyílása, sercegő üszök”. „A háborúba bevonulva a cs. és kir. 21. hegyi tüzér ezrednél szolgált. Meghalt Aradon a kórházban.”

Június 19-én volt Sirkó János 21 éves nőtlen „rokkant katona” néhai Sirkó Ferenc és néhai Asztalos Ilona fiának temetése.

Június 28-án temették, a 25-én elhunyt Oszlár Béla 22 éves „népfelkelő katona”-t, Oszlár István kisbirtokos és Halász Viktória fiát. „lőtt seb, üszök” végzett vele is, „meghalt az aradi kórházban”.

Szeptember 19-én néhai Balta Gyula földbirtokos özvegyét, Gaál Ilonát temették, aki Dombegyházon született és 38 éves volt. Őt már Grósz Antal esperes-plébános temette.

1918-ban 157 temetés volt.

Január 17-én a 10 évesen, vörhenyben elhalt Heintz Magduskát temették, Heintz Géza királyi vezető járásbíró és Folly Gizella leánykáját.

Április 23-án ismét I. világháborús hősi halottat temettek: Baranyi Andrást, aki 20 éves volt, ”m.kir. 8. honvéd tábori ágyú-ezredbeli katona”. Aradon született, meghalt „a szegedi cs. és kir. tartalék-kórházban”, onnan szállították Battonyára.

Június 30-án temették a 27-én elhunyt 41 éves Verba Istvánt, Zakar Anna férjét, aki „hadbavonuló” volt. „Békés-gyulán kórházban hunyt el, honnét az átszállítás történt.” „Gümös agyhártyagyulladás” végzett vele.

Július 11-én temették a 36 évesen meghalt Lipták Tamást, Stefanik Eleonóra özvegyét, aki Varsándról származott. „Honvéd gyalogezred katona”, volt, akinek halálát „öngyilkosság felakasztás által” okozta, „megszökött csapattestétől”.

November 5-én Séger Mihály 17 éves fiút temették, Séger János és néhai Sallai Julianna fiát, aki Dombegyházon született. „lövés általi halál”-áll az anyakönyvben, és kiegészítésül: ”A forradalmi fosztogatáskor”, november 2-án. (Bár nincsenek feljegyzések, de amikor Pesten kitört az ún. öszirózsás forradalom, szinte minden vidéki településen is voltak atrocitások, benne a gazdák, üzletek, középületek, sőt templomok kifosztásával. Lehetséges, hogy ezen alkalommal Battonyán lövések dördültek el a rendőrség részéről, hogy megakadályozzák a fosztogatásokat, s így halt meg a fiú. B.I.)

Ugyanígy november 5-én temették, a november 2-án „golyó általi lövés” során meghalt Vig Jánost is, Szörmörödi Viktória 51 éves férjét, akinél a anyakönyvi feljegyzésben szintén szerepel: ”A forradalmi fosztogatáskor”.

November 18-án Emmert Antalt, Móricz Erzsébet 35 éves férjét temették el, aki a „3.sz. vadászzászlóalj-beli fővadász” volt. Sombereken, Somogy megyében lakott, ideiglenesen pedig Battonyán. Spanyolnátha, tüdőgyulladás vitte el.

1919-ben 138 temetés volt.

Március 10-án Lakatos Sándor 22 éves „népzenész”, Sztanics Ilona férje volt a halott, aki Tótkomlósról származott és „megerősödött csúz” volt halála oka.

Szeptember 10-én temették a 66 éves Szimán Menyhért kisbirtokost, Varga Teréz férjét, aki Csanádpalotáról származott és halála oka: „baleset, lórugás” volt.

Október 29-én néhai Lovrits Pál községi főjegyző özvegyét, a 72 éves Gáspár Izabellát temették el, aki Aradon született.

November 29-én Dr. Nagy János orvos özvegyét, a 65 éves Renn Izabellát temették el, aki Nagyszőlősen, Nógrád megyében látta meg a napvilágot.

December 22-én Balta Béla altábornagyot, Zsolnay Erzsébet férjét, Balta Márton földbirtokos fiát temették, aki 71 évesen halt meg és legutóbb Kunágota- Kupa pusztán lakott.

1920-ban 163 temetés volt.

Ebben az évben halt meg és május 12-én temették el Komáry Paulinát, a battonyai templom korábbi, hosszú éveken át működő kántorának, Babits Rudolfnak 71 évesen elhunyt özvegyét. Ő Mokrinban született, Grósz Antal esperes-plébános temette el.

Augusztus 9-én Balta Júliát, Balta Manónak, Battonya egykori híres orvosának, földbirtokosnak 60 évesen elhunyt leányát temették, aki a kunágotai Kupa-pusztán élt. (Talán ő volt az utolsó tagja a nevezetes Balta családnak, akit az azóta sajnos már beazonosíthatatlan Balta-kriptába temettek.)

Augusztus 16-án ismét egy nevezetes battonyai család tagját temették, a 72 évesen szívszélhűdésben elhunyt szombatsági Vertán Etele földbirtokost, Vertán Piroska özvegyét, aki Battonya Vertán-pusztán lakott a családi kúriában.

Szeptember 25-én Heintz Géza vezető járásbíró kísérték a temetőben utolsó útjára, aki 50 évesen agyhártyagyulladásban hunyt el.

Nagy szomorúsága volt a család mellett a katolikus egyházközségnek, a templom kedves kántorát, Póta Józsefet temették november 26-án, 46 évesen gégesorvadásban halt meg. Felesége Babits Ilona, a korábbi kántor, Babits Rudolf leánya volt. Május 12-én eltemetett egykori kántorné, Komáry Paulina az anyósa volt, s így a család közös sírboltjába temették, amely ma is meg van a kápolnától kissé északkeletre.

November 29-én Oszlár Gergely 77 éves kisbirtokost, takarékpénztári igazgatót, Gonsory Lina özvegyét temette Grósz Antal esperes-plébános (valószínűleg a Gonsory –kriptába).

1921-ben 153 temetés volt,

1922-ben pedig 137.

Augusztus 23-án a 23 éves Pelyva Andrást, vámórségi tizedest temették, aki „vízbefülés” áldozata lett. Szülei: Pelyva Mátyás és Gyurcsik Judit voltak, és Bucsatelepről, Békés megyéből származott el.

Szeptember 12-én Gaier Ádám, Ruda Erzsébet 32 éves férje volt az eltemetett, aki Magyarbánhegyesen született és „lövés általi halál” volt a végzete s a megjegyzés rovat szerint: „A kocsmában lőtték agyon.”

1923-ban 129 temetés volt.

Szeptember 4-én eltemették Dr. Mogyoróssy Elek 53 éves birtokos és nagybérlőt, Mayerhofer Ilona szívgyörcsben elhunyt férjét.

Szeptember 13-án pedig a 29 esztendőes Hermann Veronika, Hermann Pál és Kis Erzsébet leányának volt a temetése, aki „marólúg és hígított sósav ivás öngyilkosságból” következtében halálozott el.

Ugyanazon a napon egy másik öngyilkost is temettek: Kasza Dezső magyar királyi honvéd őrnagyot, Kasza József katolikus tanító és Rakonczai Rozália 40 éves fiát, akivel „önlövés” végzett. Az őrnagy Kelebián lakott s az anyakönyvi bejegyzés szerint: „az önlövés után a kelebiai plébános meggyóntatta, feloldozta, utolsó kenet szentségével ellátta”.

1924-ben 146 temetés volt.

Május 2-án temették Dr. Elezsánszky Béla egykori tb. megyei főorvos özvegyét, Bérczy Máriát, aki Forrai-Nagyiratosról származott, 84 évesen érte a halál.

Július 22-én temették Gelsinger Gabriellát, aki Lugoson született, 36 éves volt és Csontos Mátyás felesége. Csontos Mátyás „főpincér Szegeden”.

Augusztus 24-én Dr. Somkúti Sándor, 50 éves, nagykárolyi születésű, görög katolikus, magyar királyi járásbíró, Szappanyos Anna férje volt a halott.

1925-ben 112 temetés volt.

Október 17-én eltemették Hegyessy Zsigmondot, aki 88 évesen végelgyengülésben hunyt el. Felesége Borsos Jusztina volt, apja pedig egykori battonyai uradalmi ispán, Hegyessy Lajos. Az elhunyt testvér bátyja néhai Hegyessy Lajos battonyai származású pap volt.

Október 26-án a páhoki és rádi előnevű Németh Dezső 62 éves magyar királyi telekkönyvvezetőt temették, Kovály Irma férjét, aki Újszentannán született.

1926-ban 124 temetés volt.

Január 22-én meghalt *Oláh Mihály dombegyházi plébános*, viszonylag fiatalon, 54 éves korában. Makón született, de Battonyán nevelkedett és itt élt még édesanyja, özvegy Oláh Mihályné Czene Amália. „Hurutos tüdőlob” végzett vele. Holttestét a dombegyházi templomban ravatalozták fel, ott beszentelték, majd Battonyára szállították és itt temette el Bezdán József pápai prelátus, püspöki helynök, makói plébános.

November 7-én pedig Szalai József 48 éves malomigazgatót, Tódor Rozália férjét temették.

1927-ben 137 temetés volt.

Már Újév napján temettek: a december 30-án elhunyt katolikus iskolaszolgát, Szűcs Pétert, Csabai Mária férjét, aki gyomorrákban halt meg 56 évesen.

1928-ban 147 temetés volt.

Május 19-én eltemették a községi jegyzőt, az 51 éves Kovács Mátyást, Füstösi Ilona férjét, aki Magyarpécskáról származott.

Augusztus 7-én Koncsek László segédlelkész temette a 27 éves Deák Ilonát, Csoszor József mezőkovácsházi származású hitvesét, aki „villámcsapás, szívbénulás” következtében halálozott el.

Szeptember 29-én az 58 éves nyugalmazott körjegyző, Hábán József, Zingraber Lujza férjét kísérték utolsó útjára. Ő Osliból, Sopron megyéből származott és Battonyán a Sziondai iskolában lakott (talán tanítónő feleségével?).

1929-ben 127 temetés volt.

Február 25-én Leigeb Gyula 55 éves battonyai cukrászt temették, Jarabek Rozália férjét, aki Nagylakról származott és szívbénulásban halt meg.

Március 4-én volt a temetése a 82 esztendőes erzsébetvárosi Lukács Klementinának, néhai Gonsory Béla neves egykori battonyai ügyvéd özvegyének. Ő Kolozsvárott született, Nagyváradon lakott, de Battonyára szállították holttestét, hogy férje és fiatalon meghalt tudós orvos-professzor fia mellé temessék a Gonsory kriptába.

Március 19-én Tárkányi Erzsébet 39 éves okleveles tanítónőt, Zámori Lajos feleségét temették el.

1930-ban 130 temetés volt.

Február 9-én nagy részvét mellett temették el *Stillmungsuz Mária Margit nővért*, a helyi zárda főnöknőjét, aki 74 évesen tért meg az Úrhoz, szervi szívbajban. Perjámoson született. Bezdán József pápai prelátnak, püspöki helynök, makói plébános temette.

Július 30-án volt jószási Purgly Lajos földbirtokos 78 évesen elhunyt özvegyének, monzai Konstantini Bertának a temetése. Paulison, Arad megyében született, utóbb Budapesten, I. ker. Budafoki út 13. alatt lakott. A nagybeteg Grósz Antal esperes-plébános temette. Az elhunyt Purgly Emilnek, Csanád vármegye főispánjának, majd földművelésügyi miniszternek, tompapusztai földbirtokosnak volt az édesanyja.

Október 12-én Szabó Pál 46 éves községi rendőrt, Józsa Piroska férjét temette Horváth Lajos káplán.

1931-ben 126 temetés volt.

Augusztus 15-én eltemették Fiala Hugó 81 éves nyugalmazott rendőr őrmestert, Szabó Katalin férjét, aki Pankotáról származott. Toldy Antal segédlelkész temette.

November 19-én a 66 évesen elhunyt Majzik Lajos sekrestyést, Kitka Anna férjét kísérték utolsó útjára.

1932-ben 134 temetés volt.

Május 3-án temették a 68 évesen elhunyt Rakonczai Rozáliát, Kasza József nyugalmazott katolikus tanító nejét, aki Földeákról származott. Kétpapos temetés volt: Nagy József és Kováts Lajos segédlelkészek kísérték utolsó földi útjára.

Június 12-én Lovrits Gizellát temették, Lovrits Pál egykori battonyai főjegyző leányát, Maurer Gyula feleségét. 62 esztendő volt, Magyarbánhegyesen született. Lukáts Imre tornyai esperes-plébános búcsúztatta.

1933-ban 110 temetés volt,

1934-ben pedig 125.

Szeptember 11-én meghalt az egyházközség nyugalmazott plébánosa *Grósz Antal kiérdemesült esperes*. Nagytószegen született Grósz György és Maier Rozália fiaként, 69 éves volt és érelmeszesedésben hunyt el. A temetői kápolna jobb oldalán temették el, a szertartást szeptember 13-án Raskó Sándor c. apát, főesperes, Szeged-belvárosi plébános végezte.

Ugyanabban az évben, november 21-én temették Unghváry Mózes, 87 éves nyugalmazott községi állatorvost, Péter Ilona özvegyét is.

1935-ben 137 temetés volt.

Szeptember 20-án a 68 éves Keresztúry Herminát, idősebb Klivinyi Lajos ny. katolikus igazgató-tanító feleségét, Klivinyi Lajos helyi esperes-plébános édesanyját temette Dr. Csepregi Imre makói apát-plébános.

1936-ban 124 temetés volt.

Neje temetése után alig egy évre meghalt Klivinyi Lajos a battonyai katolikus iskola egykori igazgató-tanítója, Klivinyi Lajos főesperes-plébános édesapja, aki Szegeden született és 77 éves volt. Ugyancsak Csepregi Imre makói apát-plébános temette.

November 20-án temette Klivinyi Lajos főesperes-plébános Árvai János feleségét, Győri Teréziát, aki 67 évesen hunyt el. Az elhunyt nagy jötevője és adományozója volt az új battonyai épülő templomnak. Ezért, amikor a templom kriptája készen lett, maradványait átszállították a temetőből a templomi kriptába, ahol, azóta is várja a feltámadást.

1937-ben 109 temetés volt.

Augusztus 13-án temették a 83 éves korában elhunyt idősebb Oláh Mihály özvegyét, Czene Amáliát, aki 11 évvel élte túl fiának, Oláh Mihály dombegyházi plébánosnak a halálát.

Pár napra rá, augusztus 17-én pedig eltemették László László földbirtokost, volt országgyűlés képviselőt, aki 74 éves volt, Brassóban született és a Battonya IV. ker. László-pusztán lakott, és 30 éve özvegye volt gyergyószentmiklósi Kövér Margitnak.

November 8-án Kasza József volt katolikus tanítót temette Klivinyi Lajos főesperes-plébános, aki 79 évesen hunyt el végelgyengülésben. Második neje Frankl Etelka Mária volt.

December 22-én a 80 éves szombatsági Vertán Violát, Verzár Márton özvegyét kísérték utolsó földi útjára a Vertán-sírkertbe.

1939-ben 108 temetés volt.

Június 25-én Klivényi Lajos főesperes-plébános temette el a 40 évesen elhunyt, bicskei születésű Breuer Máriát, Gyulay Endre adóügyi jegyző feleségét. A temetésen az elhunytat alig 9 esztendőes kislánya Endre gyászolta, aki később, 1953-ban a csanádi egyházmegye papja lett, majd 1987-től 2006-ig a Szeged-Csanádi egyházmegye püspöke.

1940-ben 121 temetés volt.

Július 6-án temették a 77 éves szepesváraljai születésű Roskovics Pál Bélát, sokfalvi Fodor Lenke férjét.

1941-ben 110 temetés volt,

1942-ben pedig 109.

Még 1941- november 10-én hunyt el „vízbefúlás” következtében 82 évesen Fodor Pál m. kir. gazdasági tanácsos, földbirtokos, malomtulajdonos, Gallyas Viktória özvegye. 1942. március 12-én temette Klivényi Lajos prépost-plébános.

Május 12-én Fülöp István hitoktató Vitéz D. Kiss Gábor 53 éves ny. tiszthelyettest, Deák Mária férjét temette el.

1943-ban 110 temetés volt.

Január 20-án volt Dr. bocsári Svastits Béné magyar királyi közjegyző, Kiss Mária 76 évesen elhunyt férjének temetése a templom kriptájában. A megboldogult Zalaegerszegen született.

1944-ben 131 temetés volt, közöttük már a II. világháború katonai hősi halottai és számos polgári áldozata is.

Július 21-én Lakos Endre káplán temette el Farkas Nándor özvegyét, pankotai Scheffer Ilonát, aki 85 éves volt.

Szeptemberben, az orosz front közeledtével egyre több hősi halott került a temetőbe. 10-én volt az első: a 25 éves Vörös János honvéd, Cseresnyés Rozália férje, akinek „ellenséges gránát szilánk okozta sebesülés a fejen” okozta a halálát. Azon a napon még 2 másik hősi halottat temetett Klivényi Lajos prépost-plébános. Egyikük Czakó Sándor honvéd, Czakó József és Demény Krisztina körmendi születésű és legutóbb kolozsvári lakos, 32 éves fia, akivel „ellenséges akna szilánk sebesülés a jobb arcon” végzett. A másik halott Anka János 31 éves honvéd, Anka Ferenc és Milok Erzsébet fia. Ő „szívszélhűdés harctéren lövegek robbanása közben” halt meg.

Szeptember 11-én Poszt József káplán temette Gajdi Piroskát, Verebélyi Ferenc 60 éves nejét, aki a közeledő front első polgári áldozata volt. „Ellenséges gránát szilánk okozta sebesülés a homlokon” okozta halálát.

Azon a napon Árvai Sándor 20 éves vecsési születésű, Budapest, pestszentimrei lakos honvédet is eltemették, akivel „harctéren ellenséges fegyvergolyótól eredő szívlövés” végzett.

Szeptember 12-én egy hősi halott volt: Bartal János (Bartal János és Psenák Mária fia) 33 éves honvéd, aki Vácon született, Bp. Klotildligeten lakott. „Ellenséges gránát szilánk okozta hasi szervek zúzódása, nagyfokú roncsolása” végzett vele.

Szeptember 15-én 4 hősi halott temetését végezte Fülöp István hitoktató. Magyar László honvéd huszár „a jobb alszár nyílt törése ellenséges akna szilánktól, szilánk sérülés test mentén” hunyt el. Barsi István honvéd huszár „jobb lábszár nyílt törése ellenséges golyó

okozta haslövés” következtében halt meg a harctéren. Kettőjükről közelebbi adatot nem lehet tudni. A harmadik hősi halott a 23 éves Kurunczi József honvéd tizedes volt (Kurunczi József és D. Kiss Piroska fia), aki „ellenséges aknaszilánk sebesülés az arcon és nyakon jobb oldalt” következtében halt meg. A negyedik eltemetett hősi halott cziráki és dénesfalvi gróf Cziráky Miklós 23 éves honvéd huszár hadnagy volt, aki „a jobb comb ellenséges aknaszilánk okozta szétroncsolódása” miatt halt meg. Az elhunyt apja gróf Cziráky József, az Aranygyapjas Rend lovagja, Sopron vármegye főispánja, örökös főrendiházi tag volt, édesanyja csíkszentmihályi és krasznahorkai gróf Andrássy Ilona. A fiatal hősi halott hadnagy alig egy éve kötött házasságot galánthai gróf Esterházy Ilonával.

Szeptember 24-én, amikor az oroszok elérték Battonyát s így a front elérte a községet, Klivényi Lajos prépost-plébános 2 ismeretlen hősi halott katonát temetett el. Az anyakönyvi megjegyzés rovatban egyiknél ez áll:” Ismeretlen tüzérezászlós. 3. sz. hősi sírba temetve az új parcellában. Koporsója pácolt tölgyfa” (Klivényi prépost úr minden bizonnyal az esetleges későbbi azonosítás miatt jegyezte fel ilyen precízen.) A másiknál: 4. sz. hősi sírban eltemetve ismeretlen csapatrendőr /zöldhajtókás/. Ismertető jele: sok ezüst fog.”

A 18 éves Tóth György Jánost (szülei: Tóth György – Dobai Anna, sz. Mezőgecse, Bereg m.) „harctéri lövés” érte és szeptember 27-én temették. A 61 éves Varga Pált, Demó Anna férjét „katonai fegyvertől lövéses sérülés érte” még szeptember 24-én, az oroszok bejövetelekor, de október 8-án temették csak el. Másnap, okt. 9-én temették a 16 éves Szász Andrást, Szász András és Mészáros Erzsébet fiát, akit „kézigránáttól hasi sérülés” ért. Ő Mezőhegyesen a 47-es majorban lakott.

A következő napokban több személy, köztük fiatalok halálozott el aknarobbanás következtében. Így került sor október 9-én az 54 éves Berki Károly, október 10-én a 32 éves Lantos István, október 12-én a 16 éves Nagy Ferenc, október 16-án a 4 éves Zsoldos László, október 17-én a 45 éves Spák György, október 18-án a 16 éves Liszkai Béla, október 23-án a 84 éves D. Kiss János és visszamenőleg szeptember 13-án a 32 éves Kovács István temetésére.

November 24-én temették a 17 éves Gonda János tanulót, Gonda János és Németh Mária fiát, aki „erőszakos bombatámadás következtében roncsolás arcon és alszárazakon” következtében halálozott el. (Bombázták a mezőhegyesi vasútállomást, s a síneken tartózkodó vonatban a Makóról hazafelé tartó mezőhegyesi diákok lettek az áldozatai, köztük az ifjú Gonda János.) Még decemberben is szedte áldozatait a aknarobbanás, 17-én temették el a 14 éves Rapos Ferenc tanulót és visszamenőleg szeptember 25-én a 20 éves Suhajda Pál napszámot.

1945-ben 122 temetés volt.

A háborúnak lassan vége szakadt, a temetéseknek nem. Április 15-én a 16 éves hajadon Görbics Margitot, Görbics István és Janesz Franciska leányát temették, akivel „erőszakos /gyilkosság/ koponya és hátlövés revolvertől” végzett. Dávid Lajos káplán temette.

1946-ban 125 temetés volt.

Március 26-án temettek egy 14 éves fiút, Jambricskó Józsefet (anyja Varga Margit), akivel még mindig egy a frontról itt maradt aknarobbanás végzett. Bacsilla Sándor káplán temette el. Április 15-én temették a 87 évesen elhunyt lögérszolgabíró Hervay Marianne-t, akinek férje Jurenák Viktor magyar királyi állami gazdasági intéző volt s még 1899-ben elhunyt. Felesége 47 évi özvegység után követte őt. (Az elhunyt édesapja, Hervay Kálmán battonyai főszolgabíró volt, testvére István, Csanád vármegye alispánja.)

Augusztus 6-án a 85 évesen elhunyt Sárközy György nyugalmazott táblabíró, Nédics Mária özvegye temetése volt.

(Az utóbbi 60 év: halottaink 1947 és 2006 között)

1947-ben 109 temetés volt,

1948-ban 102.

Február 27-én kísérték utolsó földi útjára a 63 éves özv. Biszterszky Ivánné sz. szombatsági Vertán Irént. A néhai férj a vármegye árvaszéki ülnöke volt.

Augusztus 20-án, Szent István király ünnepén temették a 85 éves Fodor Manót, nyugalmazott battonyai főjegyzőt, az egyházközség korábbi világi elnökét, akinek felesége lögérsatonyi Hervay Vilma volt.

Október 3-án szombatsági Vertán Bélát, 69 éves gazdálkodót, Vertán Etele és Vertán Piroska fiát. (Ez már a kommunista diktatúra időszaka volt, s nem lehetett már „földbirtokosnak” titulálni őt, csak „gazdálkodónak”, bár földjeik már nem sokáig maradhattak meg.) Klivényi Lajos prépost-plébános temette.

1949-ben 82 temetés volt.

Május 12-én Holló István káplán temette az 56 éves Kovács Lajos dohánykisárust, Burlász Mária férjét. Augusztus 7-én pedig Sebők Augusztus 33 éves tanítónőt, Papp József feleségét, aki „koponyaalapi törés”-ben hunyt el.

1950-ben 78 temetés volt.

Köztük március 9-én a 85 éves Maurer Gyulát, Lovrits Gizella özvegyét temették el. (Az elhunyt apósa a néhai, nagy köztisztelőnek örvendő községi főjegyző, Lovrits Pál volt.)

1951-ben 101 temetés volt.

Augusztus 5-én 86 éves korában, Battonya, Bajcsy utca 54-es számú házában elhunyt *Lukáts Imre c. esperes, ny. tornyai plébános*. Kéthárs nevű községben született Lukáts Imre és Sikolszki Karolina gyermekeként. 1920, a trianoni határok meghúzása után is nyugalmazásáig Tornyan volt plébános, majd a határon átcsempészték és Battonyan telepedett le. Augusztus 7-én temette Klivényi Lajos prépost-plébános. Sírja a kápolna mellett balra van.

Szeptember 23-án a 60 éves Vincze Imre ny. honvéd ezredes, Keresztúri Ilona férje temetésére került sor, aki Gyomárról származott.

1952-ben 102 temetés volt.

Március 3-án temették a 75 éves Frech Jakab ny. járásbírói irodaigazgatót, Wéber Jozefin férjét, aki Módoson született. Augusztus 2-án pedig Darvas Lázár 82 éves ny. tanító, Incze Ilona férje temetése volt.

November 6-án a simándi születésű 75 éves Lichtenthal Gyula üvegkereskedőt, Biszelt Irén férjét temette Borsos Ferenc káplán.

1953-ban 98 temetés volt,

1954-ben 102,

1955-ben kerekén 100!

Június 4-én a templom kriptájában temette Dr. Müller Antal plébános a 73 évesen elhunyt Kiss Máriát, Dr. Svastits Béné egykori királyi közjegyző özvegyét. Július 30-án a 90 éves Dr. Hoffmann Antalt, ny. tiszti főorvost, Raskovics Rozália férjét.

1956-ban 84 temetés volt.

December 11-én az egykori battonyai kántor, Póta József 82 éves özvegyét, Babits Ilonát temette Szeles Sándor esperes-plébános.

Másnap, december 12-én a 69 évesen elhunyt Sármezey Antalt, aki Mezőkovácsházán született, és a korszaknak megfelelően „termelési felügyelő” volt. Apja Sármezey Antal Zsigmond Aladár földbirtokos, Csanád vármegye törvényhatósági bizottságának tagja volt, anyja a szintén egykori földbirtokos család sarja, Nágel Mariska volt. Az elhunyt felesége zsadányi és törökszentmiklósi Almásy Matild volt. (Ez az Almásy család rokon ugyan de nem azonos a gyulai, ill. kétegyházi grófi családdal. Ebből az Almásy családból származott a nemrégiben megfilmesített „angol beteg”, az Afrika-kutató Almásy László is.)

Mivel 1956-tal elérkeztünk ahhoz a korhoz, amely mintegy fél évszázaddal, azaz 50 évvel előzi meg a jelent, így a további évekből csak a katolikus temetőben eltemetett halottak számát közöljük, illetve néhány olyan jellegzetes személyt, aki életében meghatározó személyisége volt Battonyának, illetve, ha csak itt született, de holtában visszakívánkozott a szülőföldre, hogy itt várja a feltámadást. Vagy csak önmagában a személye, családja érdekes. (A még esetleg élő hozzátartozókban nem kívánunk talán még élő sebeket felszaggatni!)

Az 1956-os forradalomnak és szabadságharcnak –tudomásunk szerint- két battonyai áldozata volt. 1956. október 25-én, a pesti harcokban „többszörös koponyalövést” kapott az ifjú, 19 esztendőes Nagy György István, Nagy György István és Karsai Margit gyermeke. Szülei hazaszállították holttestét és november 24-én temette el a kápolna előtti főút bal oldalán Szeles Sándor esperes-plébános. A másik áldozat a battonyai születésű, de akkor Cegléden lakó Békési János 44 éves, Burlász Mihály és Onyeczki Rozália fia. 1956. november 5-én, a forradalom leverésekor halt meg „agyonlövés”-ben. Holttestét exhumálták és 1957. január 7-én temette el itthon Szeles Sándor esperes-plébános.

1957-ben 93 temetés volt.

Március 18. szombatsági Vertán Jolán, 81 éves, Istvánffy Béla egykori földbirtokos özvegye.

1958-ban 65 temetés volt,

1959-ben 84.

Április 24. Babits Rezső, 86 éves, egykori katolikus igazgató-tanító, Szabó Elvira özvegye.

1960-ban 83 temetés,

1961-ben 97 temetés,

1962-ben 109 temetés volt.

Július 8. Babarczy Janka, ny. tanítónő, 79 éves, sz. Dézsánfalva, Temes m.

1963-ban 82 temetés,

1964-ben 111 temetés,

1965-ben 89 temetés

1966-ban 94 temetés,

1967-ben 82 temetés volt.

Február 7. Sármezey Mária Erzsébet Augusztá, 77 éves, sz. Kunágota. Sárkeresztúri Urbanics Kálmán egykori főszolgabíró özvegye. Apja Sármezey Antal egykori földbirtokos, anyja Nágel Mariska. Lakott: Bajcsy u. 85. (Temette: Széchenyi János segédlelkész)

November 3. Gyulay Endre ny. jegyző, Tamás Eszter férje, 67 éves. (Gyulay Endre mezőhegyesi plébános-helyettes, majd később Szeged-Csanádi megyéspüspök édesapja.)

1968-ban 92 temetés,

1969-ben 104 temetés volt.

Március 13. Dr. Elezsánszky Kázmér, 86 éves, ny. battonyai főszolgabíró. Sz. 1883. jan.2.
Apja: Dr. Elezsánszky Béla, anyja Bérczy Mária, lakott: Battonya, Néphadsereg –ma Fő – u.
76., (temette: Szeles Sándor apát-plébános).

Október 1. Dr. Boros Béni 85 éves, Szőke Mária férje. (Temette: Széchenyi János
segédlelkész)

1970-ben 96 temetés volt.

Július 24. Borsos Lajos ny. tanító, 86 éves, Ikládi Elvira özvegye. (Tem. Széchenyi J. káplán)
1971-ben 107 temetés volt.

Július 3. Dr. Kuli András községi orvos felesége, Horváth Mária, 71 éves. (Tem. Szeles S.
apát-plébános)

1972-ben 104 temetés,

1973-ban 105 temetés volt.

Június 20. Id. Szeles Sándor 79 é., néhai Gacsó Mária özvegye, Szeles Sándor apát-plébános
édesapja. (Tem.: Dusik Péter kevermesi plébános)

1974-ben 108 temetés volt.

Szeptember 14. Szőke Mária, 73 é., Dr Boros Béni özvegye. (Tem.: Szeles Sándor apát-pléb.)

1975-ben 84 temetés volt.

Június 23-án elhunyt *Klivényi Lajos c. prépost, kiérdemesült főesperes, ny. kevermesi
plébános*, a battonyai Szentháromság plébániatemplom építő főpapja. Battonyán született
1887. február 18-án, Klivinyi Lajos katolikus tanító és Keresztúry Hermina gyermekeként.
1933 és 1952 között volt Battonya plébánosa, majd a helyi kommunista kommisszárak
elűldözték a községből, közel másfél évre politikai okokból börtönbe csukatták, majd
nyugdíjazásáig Kevermes plébánosa volt. 88 évesen távozott az Örök hazába. Dr. Udvardy
József csanádi megyéspüspök temette az általa építtetett templom kriptájában.

1976-ban 99 temetés,

1977-ben 81 temetés volt.

Augusztus 11. Leigeb Rozália Gizella, 74 é., apja Leigeb Gyula battonyai cukrász, anyja
Jarabek Rozália. (Örököse nem lévén, házat az egyházközségre hagyta.) Temette: Dusik Péter
plébános.

December 26-án elhunyt *Morvay János ny. vác-egyházmegyei plébános* , aki 1903. március
20-án született Morvay Antal és Beller Mária gyermekeként. Battonyán lakott nyugdíjasként
rokonai Néphadsereg –most Fő- utca 177 sz. alatti házában. (Temette: Dusik Péter esperes-
plébános.) Sírja a temetői kápolna mögött egy hármassírban, rokonai között van.

1978-ban 100 temetés,

1979-ben 94 temetés volt.

December 12. Fodor Mária, 77 é., Fodor Manó egykori battonyai főjegyző és lögrépatonyi
Hervay Vilma leánya. (Tem.:Dusik Péter esperes-plébános)

1980-ban 102 temetés volt.

Április 24. Gyulay Endre egykori jegyző özvegye, Tamás Eszter Blanka, 65 év. (Gyulay
Endre spirituális nevelő anyja.) (Tem.: Dusik Péter esperes-plébános)

1981-ben 73 temetés,

1982-ben 86 temetés,

1983-ban 111 temetés volt.

Június 18. László Mária Magdolna, 85 é. Buttenworth Hearing özvegye, László László
egykori földbirtokos és gyergyószentmiklósi Kővér Margit leánya. Hamvait Svájc-ból,
Lausanne-ból hozták haza szülei sírjába. (Tem.: Dusik Péter esperes-plébános)

1984-ben 86 temetés,

1985-ben 91 temetés volt.

December 18. Fodor Kálmán 85 é., budapesti lakos, Fodor Manó egykori battonyai főjegyző és Hervay Vilma fia. (Tem.: Dusik Péter apát-plébános)

1986-ban 89 temetés,

1987-ben 75 temetés,

1988-ban 75 temetés volt.

Január 29. Lehoczky Andor 74 é., egykori battonyai főjegyző, Lehoczky András és Pauk Julianna nőtlen fia. (Tem.: Dr. Fülöp Gellért segédlelkész)

Május 12. Fodor Márta, 86 é., Fodor Manó egykori főjegyző és Hervay Vilma leánya. (Tem.: Dr. Fülöp Gellért segédlelkész)

1989-ben 89 temetés volt.

Április 7. Ádelmann Erzsébet ny. tanárnő, a templom volt ideiglenes kántora, 83 é., Ádelmann János és Túri Judit hajadon leánya. (Tem.: Dusik Péter apát-plébános)

1990-ben 88 temetés volt.

1991-ben 60 temetés,

1992-ben 81 temetés volt.

Január 16. Biszterszky Anna 87 é., Biszterszky Iván és szombatsági Vertán Irén hajadon leánya. (Tem.: Dusik Péter apát-plébános)

1993-ban 74 temetés,

1994-ben 83 temetés volt.

November 17. Szőke Emma ny. tanítónő, 87 é., Szőke Antal és Szabó Ilona hajadon leánya. (Tem.: Varga Attila segédlelkész)

1995-ben 76 temetés,

1996-ban 61 temetés volt.

Augusztus 1. ónódi Weress Margit 84 é., Kádár Rezső özvegye, aki az USA-ban, Floridában élt, hamvait onnan hozták a battonyai temetőbe, ahol kisfia sírjában helyezték el. Családja, az ónódi Weress család, battonyai földbirtokosok voltak. (tem.: Bajnai István mezőhegyesi esperes-plébános)

1997-ben 75 temetés volt.

Szeptember 5. László Éva, ...Atkinson özvegye, 91 é., Kolozsváron született, László László földbirtokos és Kövér Margit leányaként. Kanadában, Kensingtonban élt, hamvait onnan szállították Battonyára, szülei sírjában lett eltemetve. (Tem.: Bajnai István mezőhegyesi esperes-plébános)

1998-ban 71 temetés volt.

December 4. özv. Nagy Zoltánné Páll Margit ny. tanítónő, 85 é. (tem.: Bajnai István mezőhegyesi esp.-pléb.)

1999-ben 58 temetés,

2000-ben 74 temetés,

2001-ben 53 temetés volt.

Április 4-én elhunyt *Dusik Péter székesegyházi kanonok, c. apát, kiérdemesült főesperes, battonyai plébános*. Dombegyházán született 1923. márc.14-én Dusik Imre és Katona Veronika gyermekeként. 1953-ban szentelték pappá, 1974-ben került Battonyára plébánosnak, s így 27 évig volt az itteniek lelkipásztora. Április 9-én, nagyhétfőn a temetői kápolna mellett jobb oldali sírba temette el Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök és Dr. Katona István egri segédpüspök.

2002-ben 50 temetés,

2003-ban 52 temetés,

2004-ben 43 temetés,

2005-ben 58 temetés volt a battonyai Római Katolikus temetőben.

A jelenlegi, azaz Újtemető megnyitása, 1846 és 2005 közötti valamivel több mint másfél évszázad alatt 23 523 katolikus halottat temettek el. Így a közel 200 év alatt, 1810-től, amióta megszervezték a battonyai katolikus egyházközséget és megnyitották első temetőjét 1812-ben, összesen 26 467 katolikus szertartással eltemetett halott nyugszik a két (Ó és Új) temetőben. Az 1960-as évektől, a kommunista rendszer idején Battonyán csak kis körben elterjedt ún. társadalmi, vagyis egyházi szertartás nélküli, manapság is évente néhányszor előforduló temetésekkel és a szintén csekély számú protestáns, esetleg szektás temetésekkel együtt mintegy 27 000 elhunytat rejt magában a két sírkert.

Mindannyian nyugodjanak békességben, a feltámadás reményében!

Battonyán nyugvó lelkipásztorok

Vaszkó András battonyai plébános, + 1816. (Valószínűleg a kápolna papi kriptájában.)
P. Tóth Brúnó ferences atya, +1856. (jelenlegi temetőben, valószínűleg a kápolna kriptájában)
Tyappai János ny. nagykovácsházi plébános, + 1861. (jelenlegi temetőben, családi kriptában.)
Faragó János battonyai plébános, +1890. (jelenlegi temetőben, valószínűleg a kápolna kriptájában)
Dudra Endre battonyai káplán, + 1910. (jelenlegi temetőben, valószínűleg a kápolna kriptájában)
Oláh Mihály dombegyházi plébános, +1926. (jelenlegi temetőben)
Grósz Antal kiérd. esperes, ny. battonyai plébános, +1934. (jelenlegi temetőben)
Lukáts Imre c. esperes, ny. tornyai plébános, +1951. (jelenlegi temetőben)
Klivényi Lajos c. prépost, ny. kevermesi plébános, +1975.(a templom kriptájában)
Morvay János ny. váci egyházmegyes plébános, +1977. (jelenlegi temetőben)
Dusik Péter c. apát, kanonok, battonyai plébános, +2001. (jelenlegi temetőben)

Felhasznált források

Bajnai Beke István: A battonyai római katolikus egyházközség története (2001.)
Dr. Barna János – Sümeghy Dezső: Nemes családok Csanád vármegyében (1913.)
Csanád vármegye tíz évvel Trianon után (Makó, 1930.)
Gudenus János József: A magyarországi főnemesség XX. századi genealógiája, I-V.
Gudenus János József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája (2000.)
Halottak Anyakönyve, Római Katolikus Plébánia, Battonya, I-XIII.(1810-2005.)
Katolikus Lexikon, I-IV. (Szerk. Bangha Béla SJ, 1933.)

Magyar Katolikus Lexikon, I-XI. (Szerk. Dr. Diós István)

Schütz Antal: Szentek élete I-IV. (Budapest, 1932.)

Szabados József: Battonya M.-Város jelen századbeli fejlődésének története és főbb mozzanatai (Battonya, 1891.)